

เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

บัตรภาพ

- ที่มา : ภาพที่ 1 <http://sph.thaissf.org/index.php?module=article&page=detail&id=73>
ภาพที่ 2 http://www.m-culture.go.th/policy/gallery-all.php?m_id=127
ภาพที่ 3 http://www.thai-tour.com/wb/view_topic.php?page=1&id_topic=558
ภาพที่ 4 http://connae-nuky.blogspot.com/2009/02/blog-post_21.htm
ภาพที่ 5 <http://www.chaoprayanews.com/>
ภาพที่ 6 http://www.npc-se.co.th/news_safety/npc_news_details.asp?news_id=3095

ใบงานที่ 1.1 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. วิชาเศรษฐศาสตร์มีความหมายว่าอย่างไร
.....
.....
2. วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญระดับบุคคลและครัวเรือนอย่างไร
.....
.....
3. วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญระดับผู้ผลิตอย่างไร
.....
.....
4. วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญระดับประเทศอย่างไร
.....
.....
5. เศรษฐศาสตร์จุลภาคเป็นการศึกษาในเรื่องใด
.....
.....
6. เศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นการศึกษาในเรื่องใด
.....
.....
7. เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
.....
.....
8. การศึกษาเศรษฐศาสตร์มีผลดีต่อการบริหารเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร
.....
.....
9. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร
.....
10. เป้าหมายในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์คืออะไร
.....

ใบงานที่ 1.2 ทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา

บริษัทไหมไทยเป็นบริษัทที่ผลิตเสื้อสำเร็จรูปที่ทำจากผ้าไหม มีที่ดินในการสร้างโรงงาน 3 ไร่ ใช้เงินในการลงทุน หนึ่งร้อยล้านบาท บริษัทมีแผนต่างๆ เช่น แผนกประชาสัมพันธ์ แผนกส่งสินค้า แผนกการตลาด แผนกออกแบบและตัดเย็บ แผนกบัญชี แผนกตรวจสอบบัญชี ผู้จัดการบริษัทไหมไทยจะเป็นผู้บริหารจัดการระบบงานทั้งหมด ซึ่งในแต่ละปี บริษัทจะได้กำไรล้านบาทถึงสิบล้านบาท

เมื่อบริษัทตั้งขึ้นมาได้ 10 ปี บริษัทมีปัญหาเนื่องจากคนงานในฝ่ายออกแบบและตัดเย็บมีจำนวนไม่พอต่อการตัดเย็บเสื้อผ้า ออกไปขายตามความต้องการของตลาดในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

คำถาม

1. ทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์ของบริษัทไหมไทย คืออะไร
2. บริษัทไหมไทยมีปัญหาในการขาดแคลนสิ่งใด
3. บริษัทไหมไทยเสียโอกาสในเรื่องใด

ใบงานที่ 2.1 พฤติกรรมการบริโภค

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา

ในวันขึ้นปีใหม่ แอน เอ และอัน ต่างก็ซื้อของขวัญให้พ่อแม่

แอน : ฉันซื้อขนมเค้กเป็นของขวัญให้พ่อแม่ของฉัน ฉันซื้อเค้กของกลุ่มแม่บ้านโอท็อป เพราะเค้กเนื้อนุ่ม รสชาติอร่อย ราคาถูกกว่าขนมเค้กตามห้างฯ ที่ฝากกล่องขนมเค้กมีวันผลิตและวันหมดอายุด้วย

เอ : ฉันซื้อกระเช้าของขวัญให้พ่อแม่ของฉัน โดยเลือกซื้อของใส่กระเช้า คือ น้ำผลไม้กระป๋องตราสิงโต มีวันหมดอายุที่กระป๋อง น้ำผลไม้มีประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ มีผลิตภัณฑ์จากธัญพืชเพื่อบำรุงสุขภาพ แต่ราคาค่อนข้างสูงจึงซื้อน้อยกว่าจำนวนที่ต้องการ นอกจากนั้นฉันยังเลือกนมกล่องใส่กระเช้าด้วย เพราะเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อสุขภาพ

อัน : ฉันซื้อกระเป๋าที่สั่งมาจากต่างประเทศยี่ห้อดังรุ่นล่าสุดให้คุณแม่ และซื้อเสื้อแขนยาวผลิตจากต่างประเทศให้คุณพ่อ ฉันคิดว่าคุณพ่อและคุณแม่ของฉันต้องถูกใจแน่นอน เพราะสิ่งเหล่านี้มีคุณภาพ ถึงแม้ว่าจะเกินงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้ แต่ฉันก็จะหารายได้มาเพิ่มเติม

คำถาม

1. ใครเป็นผู้มีหลักในการบริโภคที่ดี
2. ใครเป็นผู้บริโภคที่มีหลักในการบริโภคที่ไม่เหมาะสม อธิบายเหตุผล

เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคมปัจจุบัน

ตัวอย่างข่าว

ศึกแพ็กเกจ “ชาเขียว”

แข่งกันแบบเบาะๆ สำหรับยกแรกชาเขียวประเดิมเปิดศึกช่วงต้นปี ด้วยการออกแพ็กเกจใหม่ ในรสชาติเดิม โออิชิออกอาวุธแรกของปี ด้วยบรรจุภัณฑ์ใหม่รูปแบบกระป๋อง 4 รสชาติ รสน้ำผึ้งผสมมะนาว รสชาวนุ่มปู้น ต้นตำรับ และโออิชิ คิคุชะ ชาเขียวญี่ปุ่นผสมเก็กฮวย ซึ่งเป็นรสชาติเดิม วางจำหน่ายกระป๋องละ 15 บาท ขนาด 320 ซีซี

อนิรุทธิ์ให้เหตุผลว่าแพ็กเกจใหม่นี้ ช่วยเติมเต็ม “พอร์ตสินค้า” ของโออิชิให้ครบถ้วน และยังช่วยตอบโจทย์กลยุทธ์เรื่อง “ราคา” ทำให้เข้าถึงลูกค้าแต่ละกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น จากเดิมโออิชิมีแพ็กเกจกล่องยูเอชที ขนาด 250 ซีซี ราคาขาย 10 บาท จะเหมาะกับลูกค้าวัยเด็กนักเรียน วัย 8-12 ปี และขนาดใหญ่ 20 บาท ขนาด 500 ซีซี เหมาะกับกลุ่มคนวัยทำงาน

ส่วนแพ็กเกจใหม่ที่มีราคา 15 บาท โดยเป็นราคาที่อยู่กึ่งกลางระหว่าง 20 บาท และ 10 บาท ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น และยังได้ลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ โดยเฉพาะลูกค้าผู้หญิงที่มักต้องการดื่มแค่ครั้งเดียว แพ็กเกจแบบกระป๋อง ยังเป็นแนวทางการแตกยูนิติกการขายแบบยกแพ็ก เนื่องจากถ้าเป็นแบบขวด PET บรรจุแพ็กใหญ่เป็นลัง 12 ขวด การซื้อยกแพ็กค่อนข้างลำบากสำหรับลูกค้า แต่สำหรับรูปแบบกระป๋อง มีแพ็ก 6 กระป๋อง นอกจากสะดวกสำหรับลูกค้าทั่วไป และยังเพิ่มช่องทางขายพิเศษผ่านร้านอาหาร ภัตตาคาร คลับต่างๆ ที่สำคัญไทยเบฟเองมีความพร้อมในเรื่องการผลิตบรรจุภัณฑ์แบบกระป๋องอยู่แล้ว ไม่ต้องประสบปัญหาน้ำท่วมเหมือนกับโรงงานโออิชิ การผลิตจึงทำได้เต็มที่ นอกจากนี้แพ็กเกจกระป๋องก็ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับผู้บริโภคที่ได้รับรู้มาแล้วจาก “ชาคุลล์ชา” ที่โออิชิเปิดตัวทำตลาดไปเมื่อปีที่แล้ว หรือถ้าจะมองในอีกแง่หนึ่ง การออกแพ็กเกจใหม่ราคา 15 บาท เป็นการตอบโต้ “อิซิดัน” ที่เคยใช้ช่องว่างราคาขายในราคา 16 บาท ขนาด 420 ซีซี

ถึงแม้ว่าช่องว่างราคาจะต่างกันแค่บาทเดียว แต่การใช้บรรจุภัณฑ์กระป๋องซึ่งคู่แข่งไม่มี ก็ทำให้ผู้บริโภคมองเห็นถึงความแตกต่างได้

งานนี้โออิชิต้องจัดเต็ม ลงทุนจ้าง “เคน ภูภูมิ” เป็นพิธีเซ็นเตอร์ให้กับแพ็กเกจใหม่โดยเฉพาะ อนิรุทธิ์ให้เหตุผลว่า เพราะความสดใหม่ของเคน ภูภูมิ เพื่อสะท้อนถึงความเป็นแพ็กเกจใหม่ และยังเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-23 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

ส่วน “ตัน ภาสกรนที” รับมือด้วยออกแพ็กเกจยูเอชที ราคา 10 บาท มีทั้งรสชาติเก่า และเพิ่มรสชาติใหม่ นอกจากออกมากระตุ้นให้พฤติกรรมการบริโภค “ชาเขียว” ไม่ต่างจาก “บะหมี่สำเร็จรูปมาม่า” ที่ต้องมีแพ็กเกจใหม่และรสชาติใหม่ออกมาตลอดเวลา ยังตอบรับกับกำลังซื้อที่ลดลงของภาวะผู้บริโภคปีนี้ ที่จะหันมาเลือกซื้อสินค้าที่มีไซส์เล็กราคาถูกมากขึ้น

ที่มา : [rss.thaibizcenter.com/newscategory.asp?catid=3](https://www.rss.thaibizcenter.com/newscategory.asp?catid=3)

ใบงานที่ 2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

สมาชิกสมาคมสตรีไทย นั่งสนทนากันหลังจากเลิกประชุมแล้ว

- พร : ฉันอ่านโฆษณาจากหนังสือพิมพ์เลยรู้ว่าโทรศัพท์รุ่นใหม่ของบริษัทดีเกียร์ มีประสิทธิภาพในการใช้งานมากมายหลายอย่าง ฉันเลยคิดว่าจะซื้อโทรศัพท์เครื่องใหม่แทนเครื่องเก่าซึ่งใช้มานานแล้ว
- เพ็ญ : ฉันจะซื้อโทรศัพท์ใหม่เหมือนกันแต่คงเลือกยี่ห้อที่ถูกหน่อย แต่ก็ต้องดูว่ามีประสิทธิภาพในการใช้งานใกล้เคียงกับยี่ห้อที่มีราคาแพง
- อร : ฉันยังไม่ต้องการซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ฉันต้องการซื้อเสื้อใหม่ไปทำงาน เสื้อตัวเก่าใช้มานานแล้ว แต่ฉันต้องการไปเดินดูซื้อผ้าราคาถูกจากตลาดนัดใกล้บ้าน
- กุล : เดือนนี้ฉันมีเงินเดือนพิเศษจากการทำงาน เลยตั้งใจว่าจะซื้อเสื้อผ้าใหม่หลายชุด ถ้าฉันจะซื้อเสื้อตัวใหม่ ฉันจะเลือกซื้อยี่ห้อพอเรนซ์ เป็นเสื้อนำเข้าจากต่างประเทศใส่แล้วดูโก้เก๋กว่าเสื้อยี่ห้ออื่นๆ

คำถาม

จากการสนทนาข้างต้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค คืออะไร

กรณีศึกษาที่ 2

เจตน์ ชัย ผึ้ง มีอาชีพค้าขาย พวกเขาจะพบปะพูดคุยกันอยู่เสมอ

- เจตน์ : รถยนต์นำเข้าจากต่างประเทศของบริษัทที่ผมเป็นตัวแทนจำหน่ายนั้น มักจะขายได้กับลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจมากกว่าลูกค้าที่ทำงานมีรายได้เป็นเดือน
- ชัย : ปีนี้อากาศร้อนมาก ที่ร้านของผมขายเครื่องปรับอากาศกับพัดลมได้มากกว่าทุกๆ ปี
- ผึ้ง : ในช่วงเทศกาลปีใหม่นี้ร้านของฉันขายของดีกว่าเดือนอื่นๆ
- แหวน : ครีมพอกหน้าทีโฆษณาว่าเป็นครีมพอกหน้าแล้วทำให้หน้าสวยแดง สาวสวยกว่าเดิม ฉันสามารถขายได้กับพวกทำงานโรงงานเท่านั้น แต่ถ้านำไปขายตามสถานที่ราชการจะขายไม่ค่อยได้
- ผึ้ง : ในวันลอยกระทง ที่ร้านของฉันขายกระทงได้มาก และในวันแม่ก็ขายพวงมาลัยดอกมะลิได้มากเป็นพิเศษ

คำถาม

ในวงสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างไรบ้าง

ใบงานที่ 2.3 พฤติกรรมผู้บริโภค

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลขของแต่ละภาพไปใส่ในวงกลมด้านล่างที่มีความสัมพันธ์กับข้อความ

1. 	2. 	3.
4. 	5. 	6.
7. 	8. 	9.

คำนิยาม
การมีสุขภาพที่ดี
.....

กระแสสังคม
.....
.....

นิยมสินค้า
ฟุ่มเฟือย
.....

(หมายเหตุ : หมายเลขในวงกลมอาจซ้ำกันได้)

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- พฤติกรรมผู้บริโภคของบุคคลที่มีรายได้น้อยกับบุคคลที่มีรายได้มาก มีความแตกต่างกันอย่างไร
- ทำไมปัจจุบันนี้คนไทยบางกลุ่มยังนิยมบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย และส่งผลเสียอย่างไรบ้าง

เรื่อง อุปสงค์ อุปทาน

บัตรภาพ

- ที่มา : ภาพที่ 1 <http://webboard.serithai.net/topic/5082>
ภาพที่ 2 <http://www.klangplaza.com/w2>
ภาพที่ 3 <http://news.clicknect.com/newsdetail>
ภาพที่ 4 <http://www.comseven.com/?name=news&file=readnews&id=196>

ใบงานที่ 2.4 อุปสงค์ อุปทาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อุปสงค์ หมายความว่าอย่างไร
.....
2. กฎของอุปสงค์ คืออะไร
.....
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์ ได้แก่อะไรบ้าง
.....
4. อุปทาน หมายความว่าอย่างไร
.....
5. กฎของอุปทาน คืออะไร
.....
6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปทาน ได้แก่อะไรบ้าง
.....

ใบงานที่ 2.5 การกำหนดอุปสงค์ อุปทาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

แม่พาสัมไปตลาดในวันเสาร์เพื่อซื้อของประเภทอาหาร เครื่องใช้ภายในบ้าน และกระเป๋านักเรียนของส้ม แม่เล่าให้ส้มฟังว่า เดือนนี้มีผลไม้จำนวนมาก เงาะและมังคุดราคาถูกมาก แม่จะซื้อมากกว่าเดือนที่แล้ว พวกลูก ๆ จะได้รับประทานกันเต็มที่ แม่พาสัมไปที่แผงลอยจำหน่ายอาหารประเภทเนื้อสัตว์ แม่ตัดสินใจเลือกซื้อเนื้อไก่แทนเนื้อหมูเพราะหมูราคาแพงขึ้นมาก แม่เลือกซื้อผักอีก 2 อย่าง คือ ผักบุ้ง ผักกาด แม่ให้เหตุผลว่าผักทั้ง 2 อย่างมีคุณค่าทางอาหารและมีราคาถูก ไม่จำเป็นต้องซื้อผักอื่นที่มีราคาแพง ส้มชวนแม่ไปซื้อกระเป๋านักเรียนใบใหม่ เพราะจวนเปิดภาคเรียนใหม่แล้ว กระเป๋า ใบเก่านั้นชำรุด ซ่อมไม่ได้ แม่บอกให้ส้มเลือกกระเป๋านักเรียนในราคาไม่เกิน 300 บาท เพราะแม่มีเงินจำกัด ส้มจึงเลือกซื้อกระเป๋านักเรียนที่ดูแล้วมีคุณภาพดี พอเหมาะกับราคา

ต่อจากนั้นแม่ก็ซื้อถั่วงอกและจานอีกอย่างละ 3 ใบ แม่บอกกับส้มว่า แม่เลือกซื้อจานและชามที่ผลิตในเมืองไทยเพราะคุณภาพก็ดีและราคาถูก แม่เล่าต่อไปว่า นายจ้างของแม่เขาใช้สินค้าเครื่องครัวที่นำเข้าจากต่างประเทศ เอาไว้รับแขก เพราะจะมีพรรคพวกเพื่อนฝูงไปรับประทานอาหารที่บ้านเขาเสมอ ถึงแม้ว่าราคาของจะแพง แต่นายจ้างของแม่ก็พอใจ จะซื้อ เมื่อแม่ซื้อของครบแล้วก็ชวนส้มกลับบ้าน

ระหว่างเดินทางกลับนั้นแม่ก็พูดกับส้มว่า เมื่อ 5-6 ปีก่อนนี้ ของในตลาดมีราคาค่อนข้างถูกทุกอย่าง แต่พอมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งหลายแห่ง และมีนักท่องเที่ยวมาจำนวนมาก สินค้าก็เลยขายดีและมีราคาแพงขึ้น

คำถาม

1. แม่มีหลักในการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างไรบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ
.....
2. นายจ้างของแม่มีหลักในการเลือกซื้อสินค้าอย่างไร
.....

เรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญา

ตัวอย่างข่าว

ตำรวจ 191 บุกจับกุมปราบปรามร้านค้าในห้างพันธุ์ทิพย์พลาซ่า ค้าซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ได้ผู้ต้องหา 1 ราย เป็นพนักงานเฝ้าร้านไม่มีชื่อ ยังไม่ยอมบอกว่าใครเป็นเจ้าของแท้จริง พร้อมยึดของกลางซีดีเพลง แผ่นเกม ภาพยนตร์ จากร้านค้าต่างๆ จำนวน 50,000 แผ่น เตรียมสอบสวนขยายผลต่อไป

พล.ต.ต. วิบูลย์ บางท่าไม้ ในฐานะหัวหน้าชุดปฏิบัติการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา บช.น. พร้อมด้วย พ.ต.อ. ฌักทรี จุลละบุษปะ รอง ผบก. ตปพ. ในฐานะรองหัวหน้าชุดปราบปราม ได้นำกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการพิเศษ 191 กว่า 100 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน กก.สส.น.5 กว่า 30 นาย เข้าตรวจค้นจับกุมระดมกวาดล้างผู้ค้าสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ภายในห้างพันธุ์ทิพย์พลาซ่า ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

จากการตรวจค้นบริเวณชั้น 1-2 ภายในห้างฯ สามารถจับกุมผู้ค้าได้ 2 ราย พร้อมของกลาง ซีดีเพลง แผ่นเกม ภาพยนตร์ จำนวน 300 แผ่น ปกซีดีเพลง ภาพยนตร์ จำนวน 50,000 แผ่น เบื้องต้นเจ้าหน้าที่ได้นำตัวผู้ต้องหา และ ของกลางทั้งหมดส่งดำเนินคดีต่อไป

ด้าน พ.ต.อ. ฌักทรี จุลละบุษปะ รองผู้บังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ หรือ 191 ในฐานะรองหัวหน้าชุดปราบปรามสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา กล่าวว่า ร้านส่วนใหญ่ไหวตัวทัน เก็บซีดีเถื่อนหลบหนีการจับกุมไปได้ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่สามารถตรวจยึดปกซีดีภาพยนตร์ และเพลงจากร้านต่างๆ ได้กว่า 50,000 แผ่น และควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ 1 คน คือ น.ส. ฝอยทอง พนักงานเฝ้าร้านค้าไม่มีชื่อที่ลักลอบจำหน่ายซีดีเพลง และภาพยนตร์ทั้งไทยและต่างประเทศละเมิดลิขสิทธิ์ พร้อมของกลางซีดีเพลง และภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมกว่า 3,000 แผ่น น.ส. ฝอยทอง สารภาพว่า ได้ค่าจ้างขายของวันละ 1,000 บาท โดยไม่ยอมบอกว่าใครเป็นเจ้าของร้าน ซึ่งตำรวจจะสอบสวนขยายผลต่อไป

ที่มา : <http://boybdream.com/manager-news-content2.php?newid=16105>

ใบงานที่ 2.6 ทรัพย์สินทางปัญญา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายข้อความที่กำหนดให้

1. ทรัพย์สินทางปัญญา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. งานอันมีลิขสิทธิ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. โทษการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. โทษการละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. สิทธิบัตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ประเภทของสิทธิบัตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ความผิดฐานละเมิดสิทธิบัตร โดยไม่ได้
รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ประเภทของเครื่องหมายการค้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. ความลับทางการค้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

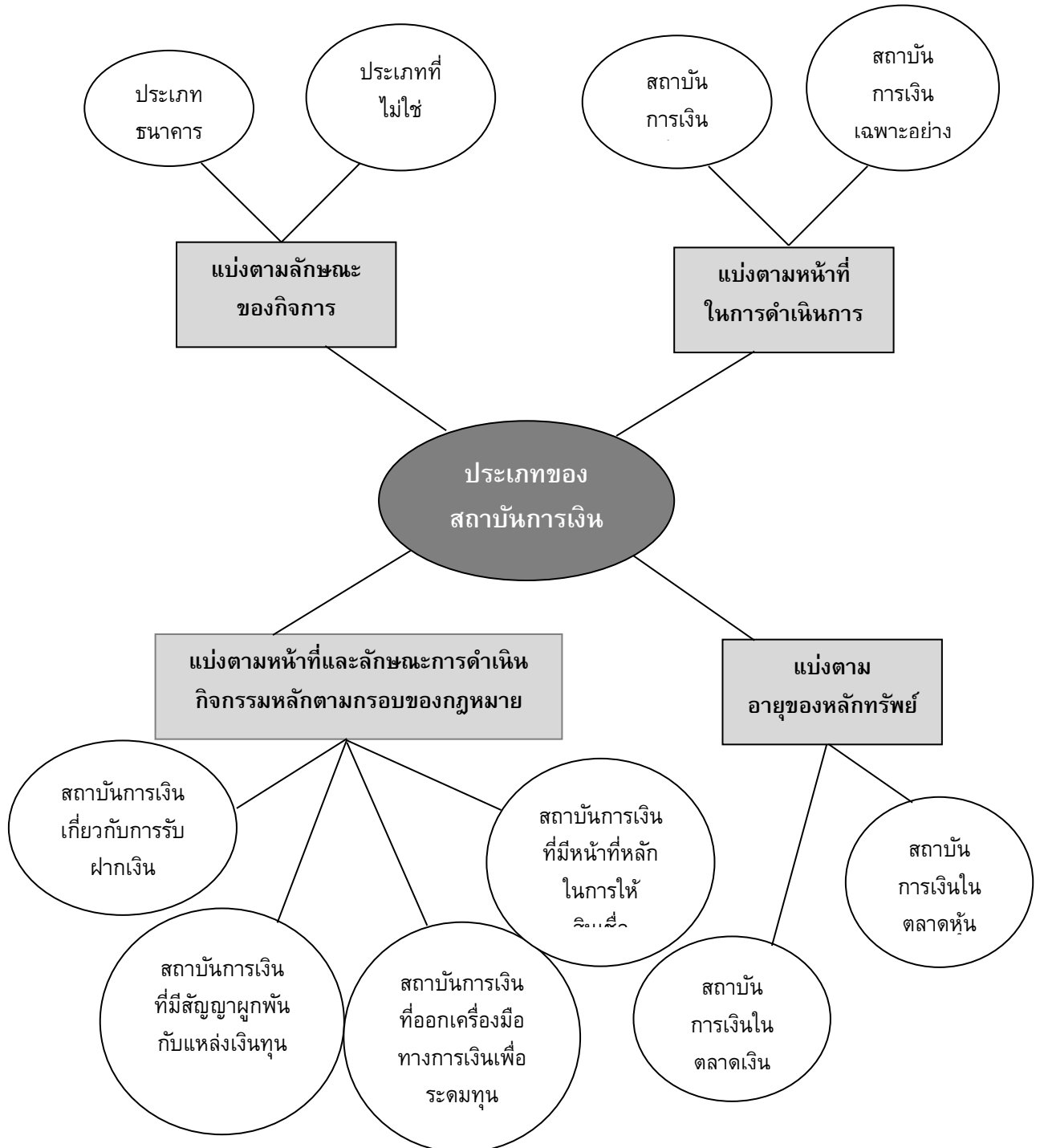
.....

.....

เรื่อง สถาบันการเงิน

เอกสารประกอบการสอน

ตัวอย่างแผนผังความคิด แสดงประเภทของสถาบันการเงิน

ใบงานที่ 3.1 ประเภทของสถาบันการเงิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สถาบันการเงินที่แบ่งตามลักษณะของกิจการ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย และยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
2. การแบ่งประเภทของสถาบันการเงินที่แบ่งตามหน้าที่ในการดำเนินการ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย
.....
.....
.....
3. การแบ่งประเภทของสถาบันการเงินตามอายุของหลักทรัพย์ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย
.....
.....
.....
4. การแบ่งประเภทของสถาบันการเงินที่แบ่งตามหน้าที่และลักษณะการดำเนินกิจกรรมหลักตามกรอบของกฎหมายนั้น แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย
.....
.....
.....

ใบงานที่ 3.2 สถาบันการเงินที่สำคัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายบทบาทหน้าที่ของสถาบันการเงินที่กำหนดให้

1. ธนาคารพาณิชย์

2. ธนาคารออมสิน

3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4. ธนาคารอาคารสงเคราะห์

5. ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

6. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

7. บริษัทเงินทุน

8. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

9. บริษัทหลักทรัพย์

10. บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม

11. บริษัทประกันชีวิต

12. สหกรณ์ออมทรัพย์

13. โรงรับจำนำ

14. กองทุนประกันสังคม

15. ธนาคารกลาง

ใบงานที่ 3.3 บทบาทของสถาบันการเงิน

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีด ✓ ลงในช่องข้อความที่สัมพันธ์กับสถาบันการเงินที่กำหนด

สถาบัน การเงิน	บทบาทหน้าที่	รับฝาก เงินกู้	ให้กู้ เงิน	ส่งเสริม การเกษตร	ส่งเสริม การมี ที่ อยู่อาศัย	ส่งเสริม ธุรกิจ ส่งออก และ นำเข้า	การขาย กรมธรรม์	สมาชิก ถือหุ้น	กองทุน รวม
1.	ธนาคารพาณิชย์								
2.	ธนาคารออมสิน								
3.	ธนาคารเพื่อการ เกษตรและ สหกรณ์ การเกษตร								
4.	ธนาคารอาคาร สงเคราะห์								
5.	ธนาคารอิสลาม แห่งประเทศไทย								
6.	ธนาคารเพื่อการ ส่งออกและนำเข้า แห่งประเทศไทย								
7.	บริษัทเงินทุน								
8.	บริษัท เครดิตฟองซิเอร์								
9.	บริษัทหลักทรัพย์								
10.	บริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุนรวม								
11.	บริษัทประกันชีวิต								
12.	สหกรณ์ออมทรัพย์								

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. โรงรับจำนำกับกองทุนประกันสังคม มีความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันอย่างไร
2. ธนาคารกลาง มีหน้าที่แตกต่างกับธนาคารพาณิชย์อย่างไร

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงิน

ตัวอย่างข่าว

“ธ.ก.ส.” ปล่อยสินเชื่อ 15,000 ล้านบาท ปลอดดอกเบี้ยย สนับสนุน อ.ส.ย.และสถาบันเกษตรกร

นายบุญช่วย เจียดำรงชัย รองผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เปิดเผยว่า ธ.ก.ส.ได้ร่วมลงนามในสัญญากู้เงินเครดิตเงินสดตามโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง กับ องค์การสวนยาง (อ.ส.ย.) วงเงิน 10,000 ล้านบาท เพื่อสนับสนุน อ.ส.ย.และสถาบันเกษตรกรไปปรับซื้อผลผลิตยางพาราจากเกษตรกรชาวสวนยาง และสถาบันเกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง

“ธ.ก.ส. ได้ร่วมขับเคลื่อนโครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายาง เพื่อชะลอการจำหน่ายยางออกสู่ตลาดในช่วงที่ราคายางยังผันผวนและเพื่อพัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกรในการรักษาเสถียรภาพราคายางโดยได้สนับสนุนวงเงินสินเชื่อรวม 15,000 ล้านบาท ซึ่งใช้เงินจากงบช่วยเหลือโครงการรับจำนำข้าว ดอกเบี้ย 0% ต่อปี เพื่อให้สถาบันเกษตรกรและ อ.ส.ย. นำไปใช้ในการรับซื้อยางนำไปแปรรูปและรอขายในราคาที่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สถาบันเกษตรกร สินเชื่อวงเงิน 5,000 ล้านบาท และ อ.ส.ย. สินเชื่อวงเงิน 10,000 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.55-31 มี.ค. 56”

ทั้งนี้ อ.ส.ย.จะนำวงเงินสินเชื่อดังกล่าว ไปดำเนินการรับซื้อผลผลิตยางพาราจากเกษตรกรชาวสวนยางและสถาบันเกษตรกรทั่วประเทศ อาทิ น้ำยางสด หรือน้ำยางแผ่นดิบ ยางแผ่นรมควัน หรือน้ำยางก้อนถ้วย เพื่อนำไปแปรรูปเป็นน้ำยางข้น ยางแผ่นรมควันอัดก้อน ยางแท่งหรือน้ำยางคอมปาวด์ ทำให้สถาบันเกษตรกรหรือ อ.ส.ย. สามารถเก็บรักษายางไว้ได้เองเพื่อรอการจำหน่ายเมื่อราคาเหมาะสม

การลงนามสัญญากู้เงินดังกล่าวนี้ จะเป็นมิติของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนมาตรการของรัฐบาลที่จะเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพให้กับสถาบันเกษตรกรและอ.ส.ย. เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราให้สามารถขายยางได้ในราคาที่เหมาะสม และช่วยรักษาเสถียรภาพราคายางไม่ให้ตกต่ำ สร้างอำนาจการต่อรองของเกษตรกรผู้ปลูกยาง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างและฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมอีกด้วย

ที่มา : www.norsorpor.com/tags/ดอกเบี้ยย

ใบงานที่ 3.4 วงเวียนธุรกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง วงเวียนธุรกิจ

บริษัทผลไม้ไทย เป็นบริษัทที่ผลิตผลไม้กระป๋องหลายชนิด เช่น สับปะรด เงาะ ลิ้นจี่ ผลไม้รวม ซึ่งบริษัทจะมีโรงงานผลิตซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ 10 ไร่ มีเครื่องจักรที่ทันสมัยสั่งมาจากต่างประเทศ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า มีคนงาน 30-50 คน สำหรับคัดเลือกผลไม้ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการผลิต และการบรรจุลงกล่อง เพื่อส่งจำหน่ายที่ทำการของบริษัทจะมีฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายการตลาด ฝ่ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายส่งสินค้า ฝ่ายการเงินการบัญชี ฯลฯ บริษัทผลไม้ไทยมีหุ้นส่วนที่นำเงินทุนมารวมกันจัดตั้งบริษัทเป็นจำนวนเงิน 30 ล้านบาท เมื่อมีรายได้ก็นำไปฝากธนาคาร

ต่อมาบริษัทผลไม้ไทยสามารถหาตลาดส่งสินค้าออกไปขายได้จำนวนมากจึงขยายกิจการ และไปกู้เงินจากธนาคารเสียดอกเบี้ยตามกฎหมาย

พนักงานฝ่ายต่างๆ ของบริษัทผลไม้ไทย ทั้งที่อยู่ในส่วนของโรงงาน และในส่วน of สำนักงานที่ทำการของบริษัทต่างก็ได้รับเงินเดือนในอัตราค่อนข้างสูงกว่าบริษัทอื่น เพราะกิจการของบริษัทมีความเจริญก้าวหน้า ผลกำไรสูงจึงสามารถให้โบนัสแก่พนักงานได้จำนวนมากทุกปี พนักงานทุกคนมีรายจ่ายประจำ เพื่อซื้อสินค้าและบริการในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่ายารักษาโรค ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ พนักงานส่วนใหญ่จะมีเงินออมและนำไปฝากธนาคารทุกเดือน และได้รับดอกเบียจากธนาคารอย่างสม่ำเสมอ แต่พนักงานบางคนมีความจำเป็นต้องไปซื้อเครื่องใช้ที่จำเป็นแต่รายได้ไม่พอก็ไปกู้เงินทางธนาคารมาใช้จ่าย เช่น ซื้อตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ รถยนต์ หรือบางคน กู้เงินมาซื้อที่ดินและบ้านซึ่งต้องเสียดอกเบียให้แก่ธนาคาร ดังนั้นธนาคารจึงมีทั้งรายรับและรายจ่ายจากการบริหารงาน

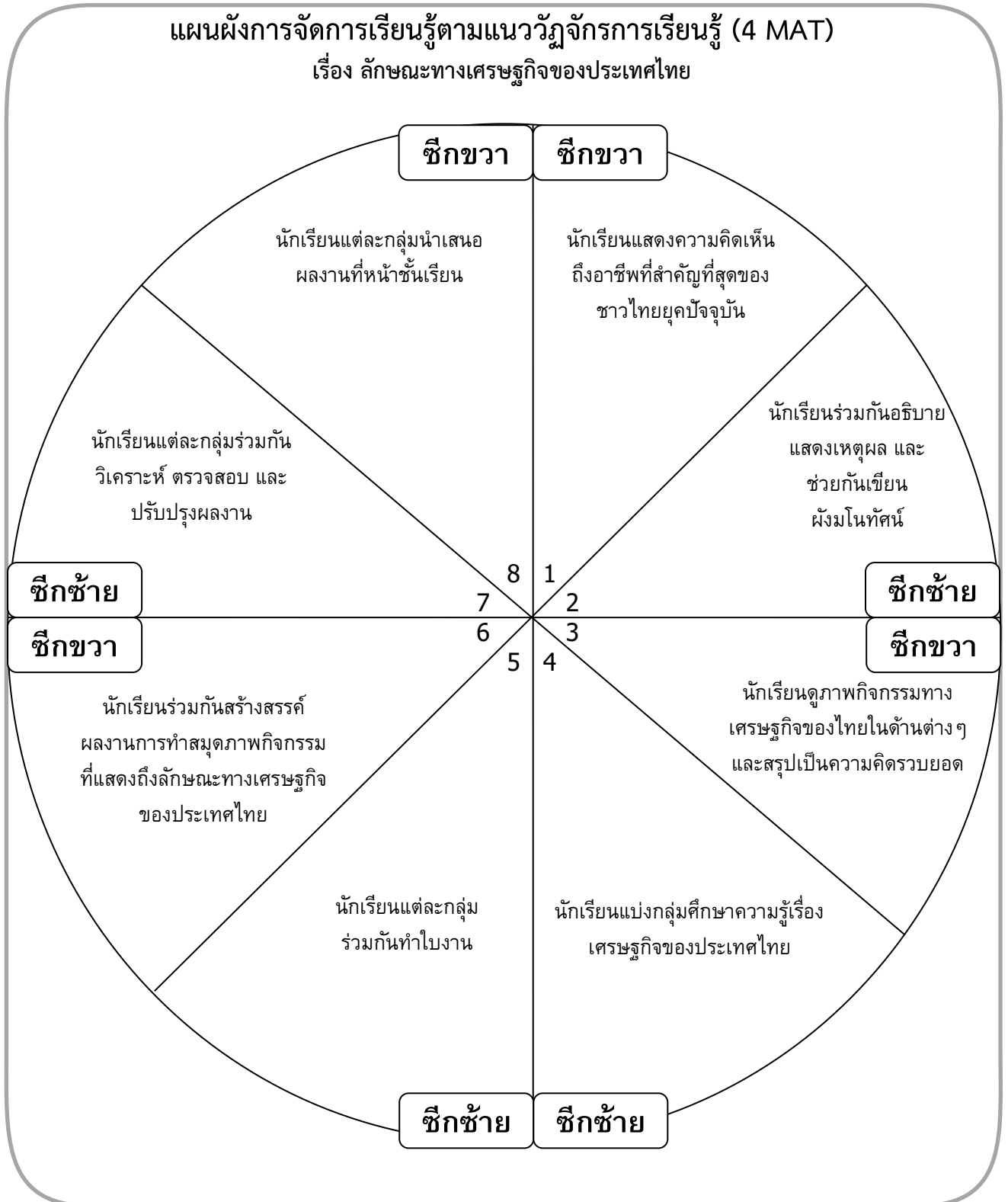
คำถาม

1. กรณีศึกษานี้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงินอย่างไร

2. ข้อคิดที่ได้รับจากกรณีศึกษา เรื่อง วงเวียนธุรกิจ คืออะไร

เรื่อง เศรษฐกิจประเทศไทย

เอกสารประกอบการสอน

บัตรภาพ

- ที่มา :
- ภาพที่ 1 <http://kkn-rsc.ricethailand.go.th/rice/plant/tamna.html>
 - ภาพที่ 2 <http://www.rakbankerd.com/agriculture/print.php?id=931&s=tblanimal>
 - ภาพที่ 3 <http://www.samyanmarket.com/index.php?mo=3&art=326884>
 - ภาพที่ 4 http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=483&ELEMENT_ID=4426

ใบงานที่ 4.1 ลักษณะเศรษฐกิจประเทศไทย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลขหน้าภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจไปรวมกลุ่มกัน แล้วเขียนอธิบายตามหัวข้อที่กำหนด

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

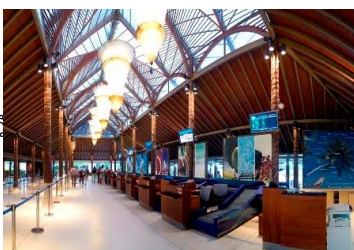
17.

18.

19.

20.

สื่อ นว

วิทยมคี่ก

โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

- กลุ่มที่ 1 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

- กลุ่มที่ 4 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

- กลุ่มที่ 3 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

- กลุ่มที่ 4 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

- กลุ่มที่ 5 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

- กลุ่มที่ 6 ได้แกหมายเลข.....
- แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวที่กำหนด แล้วตอบคำถาม

ข่าวที่ 1

รมว.พาณิชย์ ตั้งเป้าเพิ่มมูลค่าการค้าไทย-ลาวเป็น 8 พันล้านดอลลาร์ในปี 58

รมว.พาณิชย์ เผยรัฐบาลไทย-ลาวตั้งเป้าเพิ่มมูลค่าการค้าและการลงทุนร่วมกันขยายตัวเพิ่มเป็น 8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 58 พร้อมวางแผนความร่วมมือกัน 3 ด้าน ทั้งอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน แก้ปัญหาการค้า เข้าสู่ตลาด และร่วมมือด้านวิชาการ

"ไทยและลาวได้ร่วมกันวางแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า ครอบคลุมในทุกมิติการค้าและการลงทุน เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างกัน" นายบุญทรง เตริยาภิรมย์ รมว.พาณิชย์ กล่าวภายหลังการประชุมแผนความร่วมมือระหว่างกระทรวงพาณิชย์ไทยกับกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าของลาว รมว.พาณิชย์ กล่าวว่า ตนเองได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้ในการตั้งเป้าเพิ่มมูลค่าการค้าทั้งสองฝ่ายอีก 2 เท่าจากปัจจุบันภายในระยะเวลา 4 ปี คือ จาก 4,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 54 เป็น 8,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 58

สำหรับแผนงานความร่วมมือดังกล่าว ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน
2. การแก้ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าในการเข้าสู่ตลาดสินค้าของทั้ง 2 ฝ่าย เช่น การยกกระดับจุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากล การดำเนินการด้านพิธีการศุลกากร ณ จุดเดียว การแสดงสินค้าและสินค้าโอท็อป
3. ความร่วมมือด้านวิชาการ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลและกฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน เป็นต้น

"การตั้งเป้าหมายเพิ่มมูลค่าการลงทุนระหว่างกันเป็นไปได้แน่นอน เพราะในปี 54 การลงทุนของไทยในลาวขยับขึ้นมาอยู่ในลำดับที่ 3 มีมูลค่า 1,400 ล้านดอลลาร์ฯ รองจากเวียดนาม และจีน ส่วนใหญ่ลงทุนในสาขาเหมืองแร่ และพลังงาน เกษตรกรรม และป่าไม้ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม รวมถึงการโรงแรมและท่องเที่ยว" นายบุญทรง กล่าว

ที่มา : www.ryt9.com/economy/tag/ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

คำถาม

1. ข่าวนี้ควรตั้งชื่อว่าอะไร

2. จากข้อมูลของข่าวแสดงถึงการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจอย่างไร

3. กิจกรรมในข่าวมีผลได้อย่างไร จงอธิบาย

ข่าวที่ 2

โค้กทุ่ม 600 ล้าน เพิ่มผลิตมินิหมัด คิดใหญ่ปั้นนิวทริบูสท์ 2 ปีพันล้าน

“โคคา-โคลา” เตรียมทุ่มอีก 600 ล้านบาท ลงทุนโรงงานไลน์ผลิตระบบไนโตรฮอปฟิล รับแบรนด์มินิหมัดพุ่ง เปิดเช็กเมนต์ใหม่ “นมผสมน้ำผลไม้” ปั่น “นิวทริบูสท์” หวังโกย 1,000 ล้านบาทใน 2 ปี ตามตัวพีเอสแปลกับพัลพ์ที่ทะลุ 2,000 ล้านบาทไปแล้ว ด้วยงบตลาดรวม 650 ล้านบาท

นายเรฮาน คาน ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาธุรกิจประจำประเทศไทย บริษัท โคคา-โคลา (ประเทศไทย) จำกัด และ นายชาญวิทย์ ชรินธร ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการอาวุโส กลุ่มพัฒนากลุ่มสินค้าและธุรกิจใหม่ บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ร่วมกันเปิดเผยว่า กลุ่มโคคา-โคลาในไทยมีแผนที่จะลงทุน 600 ล้านบาท เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตเครื่องดื่มมินิหมัดในระบบเทคโนโลยีขั้นสูงในโตรฮอปฟิล คาดว่าในปลายปีนี้จะสามารถดำเนินการได้ หลังจากที่ได้ลงทุนระบบนี้มาแล้วเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาด้วยงบลงทุน 600 ล้านบาทเช่นกัน

นายเรฮาน กล่าวว่า มินิหมัด นิวทริบูสท์ เป็นเช็กเมนต์ใหม่ คือ เครื่องดื่มนมผสมน้ำผลไม้ ยังไม่มีในตลาดไทย โดยกลุ่มโคคา-โคลาในไทยใช้เวลา 2 ปีในการพัฒนาในไทย ด้วยการนำนมและน้ำผลไม้ผสมเข้าด้วยกัน ซึ่งหลังจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคหลังทดลองดื่มแล้วพบว่า 99% ชื่นชอบผลิตภัณฑ์ และ 94% บอกว่าจะซื้อดื่ม ซึ่งเป็นอัตราสูงที่สุดที่กลุ่มธุรกิจโคคา-โคลาในเอเชียเคยมีมา โดยมี 2 รสชาติวางตลาด คือ รสส้มและรสสตรอว์เบอร์รี่ ในขวดพีอีที ขนาด 280 มล. ราคา 20 บาท จับกลุ่มเป้าหมายหลากหลายช่วงอายุ ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย สามารถดื่มได้ตลอดเวลาในช่วงวัน

“มินิหมัด ในไทย ถือเป็นแบรนด์ที่อยู่ในช่วงของการเติบโตหรือที่เรียกว่า Early Stage แม้จะเป็นตัวที่ทำรายได้รวมให้กับกลุ่มโคคา-โคลาในไทยด้วยสัดส่วน 10% เพราะเริ่มในไทยเมื่อปี 2548 แต่ในระดับโลกแล้วแบรนด์นี้มีการเติบโตอย่างมาก และมีรายได้สูงทีเดียว” อย่างไรก็ตาม อีก 2 ตัว คือ มินิหมัดสเปซและมินิหมัดพัลพ์ ยังจะใช้งบตลาดรวมอีกกว่า 500 ล้านบาทในการทำตลาดปีนี้ด้วย

ที่มา : www.ryt9.com/economy/tag/ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

คำถาม

1. ข่าวนี้ควรตั้งชื่อว่าอะไร

.....

2. จากข้อมูลของข่าวแสดงถึงการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจอย่างไร

.....

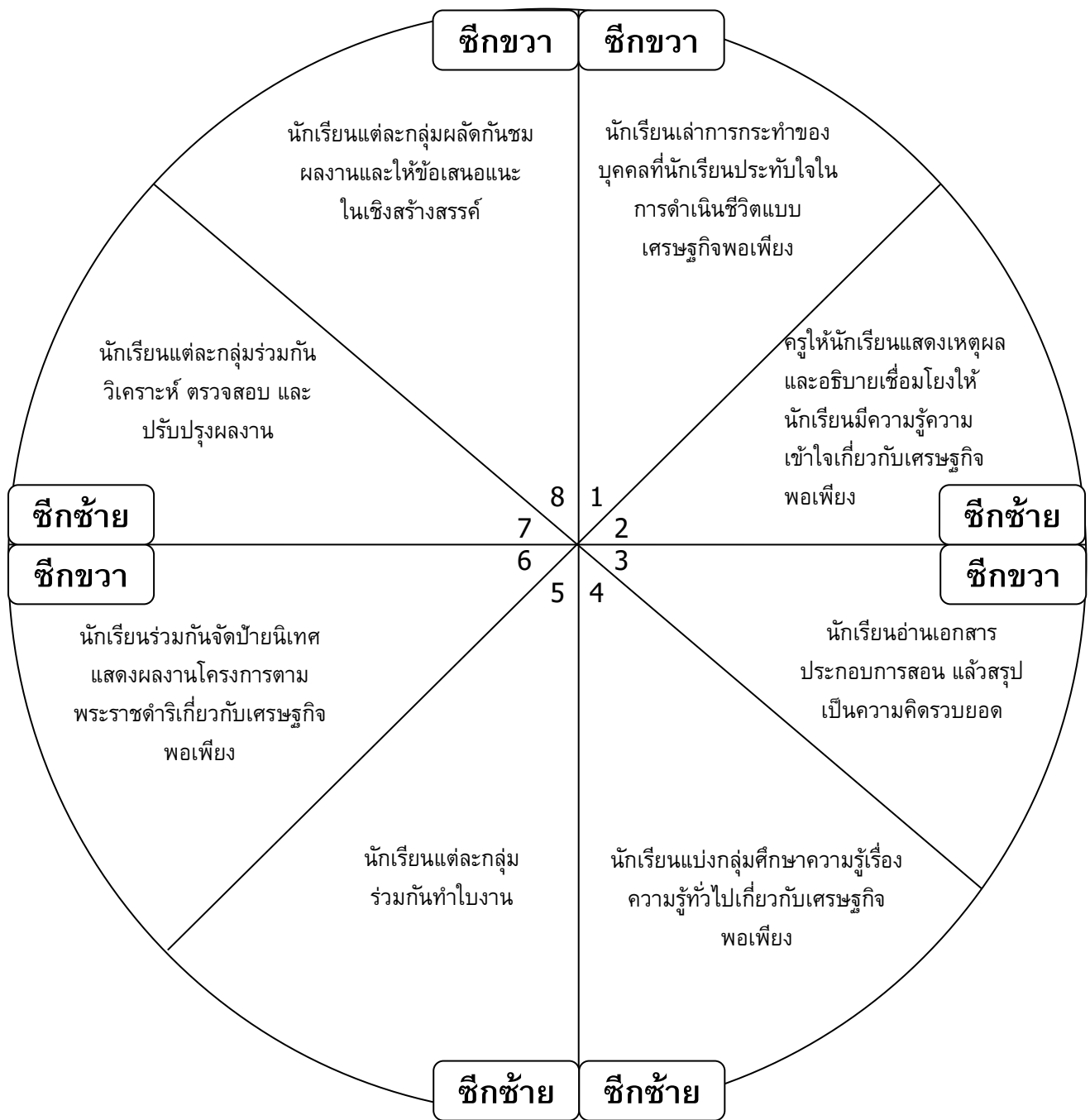
3. กิจกรรมในข่าวมีผลได้อย่างไร จงอธิบาย

.....

เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารประกอบการสอน

แผนผังการจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีการจัดการเรียนรู้ (4 MAT)
เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม
แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

“เศรษฐกิจพอเพียง... จะทำความเจริญให้แก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร
แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พุดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำโดยเข้าใจกัน
เชื่อว่าทุกคนจะมีความสุขพอใจได้...”

(พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน ณ วันที่ 4
ธันวาคม 2541)

ธันวาคม 2541)

ธันวาคม 2517)

ธันวาคม 2544)

(พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 4 ธันวาคม 2541)

(ติดภาพประกอบ)

สาระสำคัญของโครงการโดยย่อ

.....

.....

.....

1. โครงการนี้มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

.....

.....

2. โครงการนี้มีประโยชน์หรือความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนได้ข้อคิดจากโครงการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องในโอกาสใดบ้าง

.....

.....

.....

3. ทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางปฏิบัติสำคัญของอาชีพใด มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

4. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำคัญ ได้แก่ด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงชีวิต

เอกสารประกอบการสอน

หลุดพ้นกระแส ปรับเปลี่ยนชีวิตสู่ความพอเพียง

“นายประเสริฐ ด้วยวงศ์”

บ้านมณฑล หมู่ที่ 6 ตำบลเทพนิมิต อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

☞ ภูเขาแยก น้ำท่วมนา เปลี่ยนวิถีชีวิต ☞

นายประเสริฐ ด้วยวงศ์ กำนันตำบลเทพนิมิต อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ยึดอาชีพทำนาและมีวิถีชีวิตที่เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ๆ วิถีชีวิตของกำนันประเสริฐเปลี่ยนไปเมื่อเกิดมหันตภัยทางธรรมชาติในปี 2537-2538 ฝนที่ตกหนักติดต่อกันหลายวัน กระจับปกระจับกับชาวบ้านถากถางป่าบนภูเขาบรรทัด เพื่อขุดพลอยและนำไปขาย ทำให้น้ำเซาะแผ่นดินบนภูเขาบรรทัด เกิดเป็นช่องทางน้ำไหลหลากอย่างรวดเร็ว ทะลักเข้ามาในทุกหมู่บ้านของอำเภอเขาสมิง ทำให้น้ำท่วมข้าวที่กำลังออกรวง ความเสียหายในทุกพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ เป็นเวลาติดต่อกันถึง 2 ปี ทำให้คนในชุมชนถึงกับหมดหน่อหมดตัวไปตามๆ กัน หลังจากนั้นเริ่มใหม่โดยไม่ได้ทำนาเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว แต่ได้ทำอาชีพรองคือการทำสวนผลไม้ และเลี้ยงปลา เปิด ไร่ เสริมความมั่นคงอีกแรงหนึ่งด้วย แต่ก็ไม่สามารถทำให้กำนันประเสริฐหายจนหรือจนน้อยลงไปได้เลย เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ หลายต่อหลายครั้งที่กำนันและลูกบ้านต้องเปลี่ยนอาชีพมาปลูกมันสำปะหลัง ปลูกยางพาราราคาก็ตกต่ำ ปลูกผลไม้ก็ล้นตลาด กำนันประเสริฐต้องประสบปัญหากับความล้มเหลวในการประกอบอาชีพครั้งแล้วครั้งเล่า และเริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ ตามกระแสโดยมิได้ศึกษาข้อมูลในสิ่งที่จะทำการรอบคอบ กับการตัดสินใจโดยไม่ดูความพร้อมของตนเอง จึงทำให้กำนันเกิดปัญหาหนี้สิน เมื่อถึงวันนี้ กระแสการปลูกปาล์มก็เป็นทางเลือกและเป็นที่ยอมรับหลายอย่างรวดเร็ว โดยมีสิ่งจูงใจในการเลือกปลูกปาล์มแทนพืชอื่นคือหากในพื้นที่จะปลูกปาล์มมีต้นทุนไม่อื่นแล้วจะให้เงินชดเชยต้นละ 500 บาท กำนันไม่คิดที่จะทำตามกระแส จึงไม่คิดที่จะโค่นต้นผลไม้เพื่อปลูกปาล์มแทนเลยแม้แต่ต้นเดียว แต่ด้วยความเป็นห่วงลูกบ้านของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ขณะนี้ตกอยู่ในสภาพมีฐานะยากจน มีหนี้สินมาก และขาดความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิต และอาจเป็นไปได้ที่จะตัดสินใจเสี่ยงตามกระแส กำนันประเสริฐจึงได้เรียกประชุมลูกบ้านทั้งตำบล และให้ข้อคิด ผลของการประชุมครั้งนั้นทำให้ไม่มีครัวเรือนใดโค่นต้นเงาะทิ้งเพื่อนำพื้นที่มาปลูกปาล์มแทน จะมีก็เพียงแต่โค่นต้นที่แก่ทิ้งหรือบางครัวเรือนที่อยากจะทดลองปลูกก็เพียงแต่นำมาปลูกไว้ตามหัวไร่ปลายนาเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะจากบทเรียนที่กำนันและคนอื่นๆ ได้รับมา จึงทำให้ใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังมากขึ้น เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันภัย ปรับวิถีชีวิตคืนสู่ธรรมชาติของหมู่บ้าน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ที่ทำให้ผลไม้มีรสชาติดีเยี่ยม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ใช้เพาะปลูกได้ตลอดปี อีกทั้งยังมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลกมาช้านาน จึงทำให้กำนันใช้เวลาที่เหลือทั้งหมดจากการปฏิบัติหน้าที่กำนันหันมาปลูกผลไม้เพิ่มเติมและศึกษาหาความรู้ นำมาปรับปรุงพันธุ์ผลไม้ให้มีคุณภาพ ทดลองทำให้ผลไม้ออกผลผลิตนอกฤดูกาล โดยประสานขอความช่วยเหลือจากทางราชการ

🌀 **ครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง** 🌀

เริ่มต้นที่ครอบครัวของเราก่อนปฏิบัติจนเห็นผลเป็นรูปธรรม จึงค่อยชักชวนให้ลูกบ้านทดลองปฏิบัติ เป็นสิ่งที่กำนันตั้งใจไว้ ดำรับตำราที่เคยไปร่วมอบรมโครงการทฤษฎีใหม่ และความรู้การทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือนที่ได้รับติดมือกลับมา กำนันก็เริ่มนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติโดยมีหลักคิดว่าหากเรานำแนวคิด หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครอบครัวแล้วอย่างน้อยก็จะช่วยให้เราสามารถลดรายจ่ายลงได้บ้าง อีกทั้งยังเป็นผลดีด้วยซ้ำเพราะเราจะมีรายได้จากการนำผลผลิตในครัวเรือนไปขายทุกวัน

“...กิจกรรมที่ได้ทำ คือ ทำบัญชีรับ-จ่ายของครอบครัว จัดลำดับความสำคัญ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือจำเป็น รายจ่ายที่ต้องจ่ายทุกวัน คือ การซื้อพืชผักสวนครัวทุกชนิดและเนื้อสัตว์จากตลาดเพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารทุกวัน และยังพบสิ่งที่ไม่จำเป็นที่เกิดจากรายจ่าย คือ การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเที่ยวกลางคืน เป็นที่มาของอีก 2 กิจกรรม คือ ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง ซึ่งแต่ก่อนไม่ได้ปลูกพืชผักสวนครัวอะไรเลยทุกวันที่ทำอาหารต้องซื้อพืชผักสวนครัวทุกชนิดจากตลาดทั้งสิ้น และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเที่ยวเตร่ ตัดสินใจเลิกพฤติกรรมไม่ได้อย่างเด็ดขาด ทำให้มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น และยังทำให้มีเงินเหลือสำหรับปลดหนี้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ที่สำคัญทำให้ครอบครัวมีความสุข อบอุ่นมากขึ้น ส่วน 3 กิจกรรมที่เหลือ คือ ขุดบ่อเลี้ยงปลาและปลูกปาล์ม ในเนื้อที่ 6 ไร่ 1 บ่อ ซึ่งหลักคิดคือคนสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้น จึงหันมานิยมบริโภคเนื้อปลาแทนเนื้อสัตว์อื่น ด้วยเหตุผลที่ว่าเนื้อปลาสามารถย่อยได้ง่าย และไม่มีไขมัน รสชาติก็ไม่แพงมากนัก ส่วนการเลี้ยงก็ไม่ต้องยาก เมื่อครบกำหนดจึงจับปลาไปขายได้ราคาดี เก็บเงินส่วนหนึ่งไว้ลงทุนเลี้ยงปลาครั้งต่อไป และนำส่วนหนึ่งไปใช้หนี้ธนาคาร อีกกิจกรรมหนึ่ง คือ ทำสวนผลไม้ผสมผสานเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมาง มังคุด เงาะ ทุเรียน ลองกอง สละ ซึ่งเป็นการปลูกทดแทนผลไม้ที่ได้โค่นทิ้งไป แต่การปลูกเพิ่มเติมครั้งนี้ต้องดูแลดินที่เสียจากการปลูกมันสำปะหลัง และปัญหาผลไม้มักจะราคาตกเมื่อออกผลผลิตพร้อมๆ กัน แต่ถึงอย่างไรก็ยังทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่างเห็นได้ชัด กิจกรรมสุดท้ายคือ เลี้ยงไก่บ้าน เพราะเป็นที่ยอมรับประทานของคนทั่วไป เนื่องจากมีรสชาติดี เนื้อแน่น ไม่เละ เลี้ยงง่าย ต้นทุนในการเลี้ยงก็ไม่สูง ระยะเวลาในการเลี้ยงก็สั้น เลี้ยงไม่นานก็ขายได้แล้ว อีกทั้งยังขายได้ราคาสูงในช่วงเทศกาลไหว้บารุพบุรุษ ตรุษจีนและสารทจีน...”

🌀 **แผนชีวิตสู่แผนชุมชน** 🌀

ความมุ่งมั่นที่จะนำชีวิตทุกชีวิตในตำบลเทพนิมิตได้อย่างพอเพียงผ่านถ้อยคำต่อไปนี้ของกำนัน คือ “...ต้องเผยแพร่ขยายผลให้กับคนในหมู่บ้านได้รู้และทดลองปฏิบัติ โดยใช้วิธีการ ขั้นตอนที่ตนเองได้ปฏิบัติมา และ จะขยายผลให้ครบทุกหมู่บ้านของตำบลเทพนิมิต สิ่งที่ตั้งใจทำคือ การให้ความรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่คนในชุมชนและแนะนำชักชวนให้ปฏิบัติตามแนวทางครบทุกหมู่บ้านในตำบล ต้องจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อใช้ในการเพาะปลูกและนำขายสู่ตลาดภายนอก

จัดตั้งร้านค้าชุมชน เพื่อเป็นแหล่งนำผลผลิตจากครัวเรือนที่เหลือจากการบริโภคมาจำหน่าย เพื่อลดการพึ่งพาภายนอกให้มากที่สุด และหาตลาดภายนอกรองรับผลผลิตของครัวเรือน เพื่อระบายผลผลิตและป้องกันปัญหาถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางพึ่งตนเองเป็นหลัก ทำเป็นขั้นตอน ทำให้พอดีในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้และใช้คุณธรรมในการครองตน คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่อยากได้ของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ยึดชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการครองตนและดำรงชีวิต เป้าหมายสุดท้ายคือ ประชาชนหายจน ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยเศรษฐกิจพอเพียง...”

บทสรุปสุดท้ายกับวิถีการดำเนินชีวิตของกำนันประเสริฐ ด้วยวงศ์ ที่ผ่านมามีต้องพบกับปัญหาอุปสรรคมากมาย ซึ่ง ส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งจากภัยธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อม/เศรษฐกิจภายนอก ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับครอบครัว แต่หากมีการศึกษาหาความรู้ข้อมูล โดยใช้เหตุผลไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบตั้งแต่แรก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนไปตามกระแสความต้องการพืชเศรษฐกิจของตลาดสินค้าก็คงไม่ทำให้ครอบครัวของกำนันต้องประสบกับปัญหามากมายเช่นนี้ ความพอประมาณ ไม่โลภ จมมอมเห็นสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ด้วยคุณค่า เชื้อมั่นและศรัทธาในความเป็นตัวตนของตนเอง ไม่ยอมรับในสิ่งที่ยังไม่ประจักษ์แก่สายตาอย่างชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้ชีวิตเปรียบเสมือนมีเกราะที่แข็งแรงห่อหุ้มให้ปลอดภัยตลอดเวลา ไม่ต้องคอยเสี่ยงแบบไม่รู้ชะตากรรม ความสามารถในการพลิกผันชีวิตครอบครัวให้กลับฟื้นขึ้นมาใหม่อีกครั้ง จะต้องมึสติและใช้ปัญญาส่องนำทางชีวิตใหม่ ถึงแม้ว่าจะเป็นทางเดิมที่เคยเดินมาก่อนแล้วในอดีตก็ตาม การมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ อดทน ขยันหมั่นเพียร ไม่ยอมแพ้ต่อความยากลำบากและที่สำคัญคือความมั่นใจในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ จึงทำให้ครอบครัวของกำนันประเสริฐ เกิดความสมดุลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและยืนได้อย่างภาคภูมิใจในวันนี้

ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

ต้นแบบวิถีชีวิตพอเพียง...มรดกล้ำค่าของชุมชน

“นายเกษม บุญประสิทธิ์”

81 หมู่ที่ 8 บ้านหัวเมือง ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

“...แม่กับพ่อของหนูช่วยคุณตาเกษมทำนา ทำสวนมาตั้งนานแล้วนะ ตั้งแต่หนูเกิดมา หนูก็เห็นที่บ้านทำการเกษตร มาตลอด ทุกวันนี้คุณตาเกษมสอนคนในหมู่บ้านทำโน่น ทำนี่เยอะแยะไปหมด อย่างที่หนูทำอยู่ก็เป็นการทำปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ไว้สำหรับเอาไปเป็นปุ๋ยใส่ना ต้นมะม่วง มะนาว แล้วก็แปลงผัก...”

เด็กหญิงตุลยา หรือ บอล หลานสาววัย 12 ปีของคุณตาเกษม เล่าถึงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคุณตาเกษม บุญประสิทธิ์ อดีตผู้ใหญ่บ้านหัวเมือง ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ที่ปัจจุบันนี้เกษียณอายุจากการเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว

มาอยู่ในฐานะเกษตรกรเต็มตัว เสียงใส่ๆ ที่พูดไปพลาง มือน้อยๆ ก็จัดกระสอบปุ๋ยไปด้วยกับการ บอกเล่าเรื่องราวของครอบครัว กิจกรรมประจำวันที่ต้องทำร่วมกันของคุณตาเกษม บอล พ่อ และแม่ ในวันจันทร์ถึงศุกร์หลังเลิกเรียน บอลจะมีหน้าที่บรรจูปุ๋ย คอก ปุ๋ยหมักที่บ้านใส่กระสอบไว้ไปใช้ที่นา ช่วยปักชำต้นไม้ รดน้ำพรวนดิน ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ ยังได้ไปช่วยคุณตาถางหญ้าในสวนที่ปลูกไม้ผล ขุดบ่อเลี้ยงปลา รดน้ำสวนผัก ซึ่งงานเหล่านี้คุณตาเกษมจะเป็นผู้ลงมือพาทำ ส่วนคุณตาเกษมเองได้เล่าถึงที่มาของการทำเกษตรผสมผสานว่า “...แต่ก่อนนั้นได้พาชาวบ้านไปเข้าร่วมอบรมการทำเกษตรแบบผสมผสาน และได้ไปศึกษาดูงานที่จังหวัดนครพนม จากนั้นก็นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาปรับปรุงกิจกรรมและพื้นที่ของตนเอง โดยปลูกพืชทุกอย่างที่กินได้ เหลือจากกินก็แจกจ่ายให้กับบ้านใกล้ เรือนเคียง และนำออกขายที่ตลาด บางทีก็มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่บ้าน มีรายได้จากพืชผักที่ปลูกทั้งปี ปลูกในบริเวณบ้าน ก็ไม่น้อย ส่วนใหญ่ก็เป็นผักสวนครัวที่ไม่ต้องไปหาซื้อมาทำกับข้าวพวกพริก กะเพรา มะเขือเทศ อีกแห่งที่ปลูกคือที่สวนนั้นจะมากน้อยจนเก็บขายได้เลย จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก และมูลสัตว์ต่างๆ จะไม่ใช่สารเคมีทุกชนิดเพราะมันเป็นอันตรายต่อร่างกาย นอกจากนี้ก็มีเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลาอีก 2 บ่อ วัวอีก 5 ตัว ทำแค่นี้ก็แทบจะไม่ได้ใช้เงินซื้ออะไรทำกินแล้ว ประหยัดไปได้เยอะ ลดรายการที่จะต้องจ่าย เห็นง่าย ๆ ก็พริก กะเพรา ไท่นจะไข่ไก่ เนื้อหมู มีอยู่ในบ้านนี้ทั้งนั้น ไม่ต้องไปตลาดก็ได้...”

วันนี้หน้าที่ใหม่ที่คุณตาเกษมได้รับในบ้านหัวเมือง ก็คือ การเป็นวิทยากรเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นบทบาทของผู้นำ โดยธรรมชาติจริงๆ คุณตาเกษมบอกแก่ทุกคนที่ถามถึงความรู้สึกในการได้รับเลือกให้เป็นวิทยากรนี้ว่า “ผมภูมิใจมากที่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิวิถีในการทำเกษตรอินทรีย์ เรื่องนี้ไม่เป็นเรื่องที่ยากเกินไป ในช่วงเริ่มต้นของการเป็นวิทยากร บททดสอบที่สอบผ่านมาด้วยความยากลำบาก คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน ความสะดวกสบาย ในการเพาะปลูกหลายคนทำนาแบบนายจ้าง จ้างตั้งแต่ไถ หว่าน ดำ เกี่ยว นวด จ่ายแต่ค่าแรง เพราะต้องการทำนาเสร็จไวๆ แข่งกันทำนา ทำอย่างกับว่าใครทำนาเสร็จช้าต้องถูกปรับแพ้ตกรอบไปได้...”

ผลพวงจากที่ช่วงหนึ่งปุ๋ยเคมีเข้ามาเป็นพระเอกในการทำเกษตรปลูก แม้จะต้องจ่ายค่าปุ๋ยที่มีราคาสูง ทุกคนก็ยอมเพื่อแลกกับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพราะได้ผลผลิตมาก แต่ลืมนึกถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แม้จะมีผลผลิตจำหน่ายออกไปมาก แต่ก็หักค่าใช้จ่ายต้นทุนที่สูงขึ้น กำไรสุทธิจริงๆ ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นไปด้วย เมื่อรับรู้ปัญหาและมองเห็นหนทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไป คุณตาเกษมจึงเป็นริ้วแรงสำคัญของบ้านหัวเมืองในการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนในชุมชนให้หันกลับมาใช้การทำเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ เรื่องนี้เริ่มได้ไม่ยากนัก เพราะผู้คนที่นี่เป็นสายเลือดหัวเมืองดั้งเดิม

ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สายสัมพันธ์ของเครือญาติในชุมชนที่มีอยู่อย่างแน่นแฟ้น ทำให้การสอนแนะเรื่องนี้เป็นไปได้โดยง่าย ความเชื่อมั่นในตัวคุณตาที่ช่วยเหลือชุมชนนี้มาโดยตลอดตั้งแต่ครั้งที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ภาพความอบอุ่นของครอบครัว ความเป็นอยู่ที่ไม่อึดอัดขัดสน เรือกสวนไร่นาที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ นับว่าเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทุกคนในชุมชนยอมรับ

คุณตาเกษมเคยมองดูคนในชุมชนที่ไปทำงานในต่างถิ่นด้วยความรู้สึกละเลาะไปกับทุกสิ่งทุกอย่าง เสียหายในพละกำลังร่างกายและแรงใจที่คนเหล่านั้นน่าจะได้ทุ่มเทให้กับบ้านเกิดของตนเองมากกว่าที่ไปทำให้ที่อื่น การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีจึงเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถปกป้องครอบครัวและชุมชนให้พ้นจากกระแสวัตถุนิยม การสอนให้รู้สึกพึ่งพาตนเอง ปลูกฝังความรู้สึกรักถิ่นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้แก่หลานสาวและเด็กๆ ในหมู่บ้าน บอลอาจจะโชคดีกว่าคนอื่น เพราะมรดกที่คุณตาให้ไม่ใช่เพียงทรัพย์สิน ที่นาหรือสวนผัก ผลไม้ แต่ยังมีความรู้ด้านการเกษตรอันทรงคุณค่า เพราะคุณตาสอนให้รู้จักปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก หว่าน ปักดำ นา สิ่งเหล่านี้คือ มรดกอันมีค่าที่สุดในชีวิตและอีกสิ่งหนึ่งก็คือการศึกษา ที่ต้องชวนขวนขวายหาด้วยตนเองโดยคุณตาจะสนับสนุนให้ลูกหลานได้เล่าเรียนให้มากที่สุด ความรู้ที่ได้จากคุณครูสอนผนวกกับประสบการณ์จริงที่คุณตาเกษมบ่มเพาะให้เด็กๆ และคนในหมู่บ้าน ได้ดูแลรักษาครอบครัวและชุมชนให้อยู่ได้อย่างพอเพียง ไม่ต้องดิ้นรนหรือแสวงหาจากภายนอกชุมชนอีกต่อไป บ้านของคุณตาเกษมจึงไม่ว่างเว้นคนมาเยี่ยมเยียน ได้ต้อนรับผู้คนมากมาย ทั้งกลุ่มองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ นักเรียน นักศึกษาที่มาศึกษาดูงานอยู่เป็นประจำ

การตั้งอยู่บนความไม่ประมาทนั้นจะทำให้ชีวิตอยู่รอดปลอดภัย คุณตาเกษมได้ทำการเพาะชำต้นหมากเขาไว้สำหรับเป็นทุนในอนาคต “เอาหมากเขาห่อหุ้มหัวคางลิ้นกั่วหนาม...” สำเนียงภาษาถิ่นอีสานของคุณตาที่เอ่ยถึงหมากเขาหรือที่คนภาคกลางเรียกว่าสบู่ดำ แต่ก่อนนั้นชาวบ้านจะปลูกเป็นรั้วบ้าน ซึ่งจะดีกว่าการใช้ไม้ไผ่ เพราะต้นสบู่ดำมีสรรพคุณมากมาย เรียกว่าเป็นยาใกล้ตัว รั้วกินได้เลยทีเดียว ถ้าเอาใบทำเป็นยาชงกินแก้ไอ ทำเป็นยาต้มแก้ท้องเสีย ไข้ดำ พอก หรือคั้นเอาแต่น้ำทารักษาแผลเรื้อรัง ลดการอักเสบก็ได้ เนื้อไม้และใบไปต้มน้ำให้เด็กอาบแก้พิษซาง ส่วนกิ่งก้านสามารถนำมาทុบๆ ใช้ประพรมแก้เห็บกอบวม ยางของต้นสบู่ดำก็ใช้ในการห้ามเลือด ใช้ผสมเกลือกวาดปากเด็ก แก่ลิ้นและปากเปื่อยพุพองได้ แต่ที่เป็นพิษก็คือ มีสารที่เป็นกรดชนิดหนึ่งจะมีกลิ่นเหม็นเขียว ทำให้สัตว์และแมลงไม่อยาก เข้าใกล้

เพราะฉะนั้นที่คนโบราณปลูกเป็นรั้วไว้ก็เพราะต้องการกันไม่ให้สัตว์เข้ามารบกวนในบริเวณบ้าน และในเมล็ดสับดูก็มีสารพิษซึ่งกินแล้วจะทำให้ท้องเดินเหมือนกับสลอด คนอีสานจึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **สีหลอด** เรียกว่าใช้ประโยชน์ได้ทั้งต้นเลยทีเดียว จึงไม่แปลกอะไรที่จะเห็นต้นสับดูแผ่ตัวอยู่ทั่วไปในบ้านหัวเมืองแห่งนี้ สำหรับคุณตาเกษมกับความรู้ที่ได้จากภาครัฐถึงกระแสการปลูกสับดูที่รัฐบาลมีนโยบายจะใช้พลังงานทดแทนเป็นน้ำมันไบโอดีเซล ซึ่งเคยมีผลการทดสอบน้ำมันสับดูสามารถใช้กับเครื่องยนต์ดีเซลขนาดเล็กได้ ถ้าเช่นนั้นการปลูก สับดูก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะจะสามารถลดต้นทุนในการประกอบอาชีพได้ รวมทั้งยังเป็นการใช้พื้นที่และที่ดินให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพราะสามารถปลูกได้ในที่ดอน หัวไร่ปลายนา และบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยได้ ทุกวันนี้คุณตาเกษม ลูกสาว ลูกเขย และหลานสาวจะมีกิจกรรมอีกหนึ่งอย่างที่ทำร่วมกันคือการเพาะต้นสับดูจำหน่าย ช่วยกันคนละไม้คนละมือจนมีจำนวนมากกว่า 40,000 ต้นแล้ว แม้จะใช้เวลานานหลายเดือนกว่าที่จะเห็นเป็นรูปเป็นร่าง คุณตาเกษมก็มีได้ย่อท้อ ได้พยายามรณรงค์ให้คนในชุมชนช่วยกันปลูกต้นสับดูเพื่อเป็นแหล่งพลังงานทดแทนของประเทศต่อไป

ชีวิตอย่างที่คุณตาเกษมและครอบครัวเป็นอยู่ คือ การอยู่อย่างพอเพียง ผสมผสานกันอย่างลงตัว กับการมีชีวิตอยู่อย่างมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับครอบครัว ถึงเวลานี้แล้วคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือ ความปรารถนาของทุกคน และทุกชุมชน แม้จะมีไม่ได้เหมือนคุณตาเกษมทั้งหมด แต่การเริ่มต้นที่จะลงมือทำและใช้ชีวิตบนวิถีของความพอเพียงได้สักเพียงเสี้ยวหนึ่งของคุณตาเกษมก็คงจะช่วยให้ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเข้มแข็งได้อย่างแน่นอน

ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

ผสมผสาน..ผ่านไอดิน..ลดต้นทุนทำกิน..สู่ชีวิตที่พอเพียง “นายสมาน กำลังประสิทธิ์”

36 บ้านดอยจัน หมู่ที่ 1 ตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ลุงสมาน กำลังประสิทธิ์ อายุ 60 ปี เป็นคนจังหวัดเชียงรายโดยกำเนิด จบการศึกษาสูงสุดประกาศนียบัตรวิชาชีพจากสถาบันวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย คู่สมรสคือนางอรสา กำลังประสิทธิ์ มีบุตรธิดา จำนวน 2 คน ลุงเริ่มอาชีพรับราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนหรือที่เรียกว่า “พัฒนากร” ตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2512

อาชีพพัฒนากร ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอน แต่ลุงสมานก็ดำเนินชีวิตอยู่บนความไม่ประมาท มีการจัดแจงวางแผนชีวิตของตนเองและครอบครัว ลุงสมานมีความฝันที่จะใช้ชีวิตอย่างพออยู่พอกิน มีความมุ่งมั่นที่จะลาออกก่อน

เกษียณอายุราชการ เพื่อหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมปลูกพืชผักผลไม้ เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน ในขณะที่รับราชการ ลุงสมานจึงเลี้ยงหมูเป็นอาชีพเสริมมาตั้งแต่ปี 2516 สะสมเก็บออมเงินไว้ และในปี 2522 นำเงินที่ เก็บออมมาซื้อที่ดิน จำนวน 10 ไร่ ราคา 30,000 บาท และต่อมาในปี 2534 ได้ซื้อที่ดินเพิ่มอีกจำนวน 14 ไร่ ไร่ละ 6,000 บาท รวมเป็น 24 ไร่ ซึ่งในขณะนั้นทำประโยชน์ในที่ดินเพียงแค่ให้เขาทำนาทั้งหมด โดยตนเองจะได้ข้าวจากการให้เช่า ทำนาปีละ 10 ถัง เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น

☞ สายเลือด...นักพัฒนา ☞

นอกจากความตั้งใจที่จะใช้ชีวิตในบั้นปลายตามความฝันแล้วนั้น ลุงสมานยังได้เล่าให้ฟังอีกว่า “...ตอนเป็นพัฒนากรเข้าไปทำงานในชุมชนเห็นชาวบ้านมีรายจ่ายมาก ต้องซื้อกินทุกอย่าง แม้แต่ผักสวนครัว ทั้งๆ ที่มีที่ดินของตนเอง น่าจะทำกินเองจะได้ลดรายจ่ายในบ้าน การพูดให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์ของการทำกินเองเป็นเรื่องยาก ฟังอย่างเดียวไม่เห็นภาพ ไม่เกิดการกระตุ้น ต้องทำให้ดู ผมจึงอยากลงมือปฏิบัติเพื่อเป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านเห็นถึงผลที่ได้รับ ผมอยากสอนให้ชาวบ้านใช้ชีวิตที่ไม่ฟุ่มเฟือย การทำกินไม่ต้องลงทุนมาก ค่อยๆ ทำทีละน้อยหาประสบการณ์ไปเรื่อยๆ แล้วค่อยขยายออกไป...” ในปี 2542 ลุงสมานจึงลาออกจากราชการผันตัวเองมาเป็น “เกษตรกร” อย่างเต็มตัว ด้วยการผสมผสานปลูกทุกอย่างที่กินได้ รวมถึงการเลี้ยงปลา ไก่ไข่และไก่พื้นเมือง สามารถลดรายจ่ายในครอบครัวลงได้มาก ส่วนที่เหลือ ก็นำไปขายเป็นรายได้ของครัวเรือน ลุงสมานดำเนินชีวิตการเป็นเกษตรกรด้วยความรอบคอบ และศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอทั้งจากเอกสาร ผู้รู้ เพื่อนร่วมงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านด้วยกันตามงานต่างๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นไปร่วมงานศพ งานบวช งานแต่งงาน

ลุงสมานกินและใช้ประโยชน์จากทุกสิ่งที่ทำเอง ตั้งแต่พืชผัก ผลไม้ ข้าว หรือแม้แต่วัชพืชก็นำไปทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ สำหรับรากไม้ กิ่งก้านที่หักโค่น หรือไม้ผลที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้วก็นำมาเผาเป็นถ่านไว้ใช้ในครัวเรือน ซึ่งผลผลิตทุกอย่างที่เกิดจากน้ำพักน้ำแรงของลุงไม่เพียงแต่ได้รับประโยชน์เฉพาะในครัวเรือนของตนเองเท่านั้น ยังเผื่อแผ่ไปถึงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านใกล้เคียงอีกด้วย

☞ ผสมผสาน...อย่างลงตัว ☞

บนพื้นที่ 24 ไร่ กับการจัดสรรเนื้อที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ผสมผสานสอดคล้องกันอย่างลงตัว เนื้อที่ 9 ไร่กับการทำนาที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน และยังเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง เนื้อที่อีก 7 ไร่ ปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัวอีก 7 ไร่ สำหรับขุดบ่อเลี้ยงปลาจำนวน 4 บ่อ และอีก 2 งานเป็นพื้นที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง สำหรับที่อยู่อาศัยใช้พื้นที่ เพียง 2 งานเท่านั้น

ทุกกิจกรรมที่ลุงสมานทำ เอื้อประโยชน์ เกื้อกูลกันเป็นวงจร และเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ยกพื้นสูงบนบ่อปลา มูลไก่เป็นอาหารปลา ปลูกพืชผักสวนครัวแซมระหว่างไม้ผล และปลูกไม้ผลบนขอบบ่อเลี้ยงปลา

☞ ลดต้นทุนทำกิน...ชีวิตปลอดภัย...สร้างรายได้แก่ครัวเรือน ☞

จากความพยายามศึกษาหาความรู้และปรับเปลี่ยนวิถีในการผลิตให้เป็นวิถีธรรมชาติทำให้ผลผลิตจากนา หรือสวนของลุงสมาน ล้วนแต่เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเป็นการลดต้นทุนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนจากนาดำเป็นนาหว่าน การใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ทำเอง หรือการใช้สมุนไพรปราบศัตรูพืช

จากนาดำ...สู่นาหว่านน้ำตม ใน 3 ปีแรกที่ลุงสมานเริ่มต้นชีวิตการทำนา ใช้ต้นทุนเฉลี่ยปีละ 25,000 บาท โดยในปีแรกลงทุนทั้งหมด 27,000 บาท ได้ข้าวจำนวน 6 ตัน ขายได้เงินจำนวน 36,000 บาท จากการทำบัญชี ทำให้ลุงสมานรู้ว่าต้นทุนการทำนาสูงเกิดจากการจ้างแรงงาน ในการถอนต้นกล้า การดำนา และการเกี่ยวข้าว ลุงสมานจึงศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำนาหว่าน โดยพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเจ้าหน้าที่เกษตรและชาวบ้านทั่วไป นำความรู้ที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อปรับใช้ในพื้นที่ของตน เมื่อบ่มเพาะความรู้แล้วในปี 2548 ลุงสมานจึงเปลี่ยนวิธีการทำ นาดำ...สู่นาหว่านน้ำตม โดยลดขั้นตอนการผลิตต้นกล้า การถอนต้นกล้า และการดำนา เป็นการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวครั้งเดียว เริ่มจากการไถกลบเพื่อหมักหญ้าและวัชพืชต่างๆ ให้อยู่สลายโดยใช้น้ำหมักชีวภาพที่ทำขึ้นเองราดไปตามทุ่งนาในขณะไถ ใช้เวลาประมาณ 15-20 วัน จากนั้นไถพรวนทิ้งไว้ 5 วัน ปรับพื้นที่ให้เรียบในลักษณะน้ำตม (ดินละๆ เหมือนโคลน) แล้วหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว การทำนาหว่านน้ำตมในปี 2548 ใช้เงินลงทุนจำนวน 11,300 บาท เป็นค่าน้ำมันในการไถ 6,200 บาท และค่าจ้างรถเกี่ยวข้าว 5,100 บาท ได้ข้าวเปลือกจำนวน 6,840 กิโลกรัม เก็บ

ไว้บริโภคในครัวเรือนและเลี้ยงไก่ตลอดปี 2549 จำนวน 3,740 กิโลกรัม ส่วนที่เหลือจำนวน 3,100 กิโลกรัม ขายได้เงินกว่า 30,000 บาท จะเห็นว่านอกจาก ลดต้นทุนการผลิตแล้วยังได้ผลผลิตเพิ่มอีกด้วย

มูลไก่...อาหารปลา บนพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาจำนวน 4 บ่อ ลุงสมานได้ทำโรงเรือนยกพื้นสูงสำหรับเลี้ยงไก่ไข่ และได้มูลไก่เป็นอาหารของปลานิล ปลาตะเพียน ปลายี่สก ปลาสร้อย เป็นการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า และลดรายจ่ายค่าอาหารปลา มีเพียงค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์ปลามาเลี้ยง และค่าน้ำมันสำหรับสูบน้ำเพื่อจับปลาไปขายซึ่งลุงสมานมีรายได้จากการขายปลารุ่นต่อรุ่นประมาณ 150,000 บาท (ใช้เวลาเลี้ยงรุ่นละ 8 เดือน) นอกจากนี้ยังทดลองเลี้ยงปลาอุกในกระชัง โดยใช้อาหารสำเร็จ อีกจำนวน 2 กระชัง ใช้เวลาเลี้ยงรุ่นละ 3 เดือน มีกำไรจากการขายปลาอุกเป็นเงิน 11,000 บาท

หลากหลายพืชพันธุ์ ลุงสมานเล่าให้ฟังว่า “ผมปลูกทุกอย่างที่กินได้ โดยเฉพาะไม้ผล ปลูกไว้กินเอง ไม่ต้องกลัวยาฆ่าแมลงเพราะผมไม่ฉีดยา ผลไม้ที่ปลูกก็มีมะม่วง กระท้อน มะนาว มะพร้าว ลิ้นจี่ ลำไย เงาะ มะกอกน้ำ ที่ปลูกมากที่สุดคือ มะม่วง 50 ต้น และกระท้อน 35 ต้น สวนใหญ่ปลูกไว้กินเหลือก็ขาย ปีกลายได้เงินขายมะม่วง 2,000 บาท กระท้อน 3,000 บาท ส่วนเงาะปลูกไว้ 15 ต้น ปีกลายติดผลดี รสชาติหวานกรอบก็แจกให้ลูกหลานญาติพี่น้องได้ชิมกัน” นอกจากปลูกไม้ผลที่หลากหลายแล้ว ลุงสมานได้ปลูกพืชผักสวนครัวแซมในช่องระหว่างไม้ผล เช่น ผักกาด ถั่วฝักยาว ผักชี พริก ข่า ตะไคร้ ฯลฯ ไว้กินในครัวเรือนเช่นกัน เหลือกก็แบ่งปันให้ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน

สะเดา...สมุนไพรไล่แมลง ลุงสมานปลูกต้นสะเดาหอมไว้เพียง 1 ต้น ได้ใช้ประโยชน์ในการบริโภค และนำไปทำยาขับไล่ศัตรูพืช โดยนำต้นสาบเสือ ใบสะเดา ยาสูบ น้ำส้มสายชู และเหล้าขาวมาผสมกันแล้วหมักไว้ 15 วัน จากนั้นก็นำน้ำหมักมาฉีดพ่นผลไม้และพืชผักสวนครัว

ซังข้าว ปุ๋ยชีวภาพ...เพิ่มสารอาหารในดิน หลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว ลุงสมานจะใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับปลูกพืชผักสวนครัว ส่วนพื้นที่ที่เหลือนั้นจะตัดตอซังต้นข้าวร่วมกับฟางกองไว้ กระจายไปทั่วๆ พื้นที่ แล้วนำน้ำหมักชีวภาพมารดเพื่อเร่งการสลายให้กลายเป็นปุ๋ย ซึมลงไปในดิน เมื่อถึงฤดูทำนา ก็ไถกลบเตรียมพื้นที่ในการทำนา

ไม้ผล...ลดค่าใช้จ่าย...เพิ่มรายได้สู่ครัวเรือน นอกจากจะได้ลิ้มชิมรสผลไม้หลากหลายที่มีอยู่ในสวนและสร้างรายได้ให้ส่วนหนึ่งแล้ว ประโยชน์อีกทางหนึ่งที่ได้รับคือ เป็นเชื้อเพลิง ในการหุงต้ม โดยลุงสมานนำตอ กิ่งไม้ที่หักโค่น หรือต้นไม้ที่ไม่ใช้ประโยชน์แล้วมาเผาเป็นถ่าน ใช้ในครัวเรือน และขายบางส่วน การเผาถ่านของลุงสมานจะทำโดยนำอิฐมาก่อเป็นเตาเผาถ่านแบบอุโมงค์ ต่างจากการเผาถ่านของชาวบ้านทั่วไปที่ใช้ดินและแกลบกลบ “การเผาใช้ดินหรือแกลบกลบทำง่ายแต่ผลผลิตได้ไม่เต็มที่ ถ้าใช้เตาเผาถ่านแบบอุโมงค์ จะได้ถ่านไม้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ การเผาถ่านเป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งเหลือใช้ หรือนำสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง” ลุงสมานกล่าว

สร้างภูมิคุ้มกันให้ชีวิต

ลุงสมานดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง เมื่อมีรายได้จากการทำการเกษตรผสมผสานเป็นจำนวนมาก ก็ไม่ได้ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ลุงสมานจะดื่มเหล้าก็ต่อเมื่อไปร่วมงานต่างๆ แต่ก็เพียงแค่อดจิบๆ เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนๆ และเลิกสูบบุหรี่ ตั้งแต่ปี 2518 ลุงสมานเล่าว่า “ชีวิตผมมาจากศูนย์ จึงต้องพึ่งตนเองให้ได้ ต้องรู้จักตัวเองว่าจนเพราะอะไร คนเราต้องอยู่บนความไม่ประมาท ในขณะที่ยังพอมันแรงก็ควรขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ เมื่อทำแล้วก็ให้รู้จักเก็บออมเพื่อใช้ในอนาคต” ด้วยความที่อยากให้ชุมชนมีเงินออมของตนเอง ในปี 2536 ลุงสมานจึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นในหมู่บ้าน เป็นที่ปรึกษาและเป็นற்றுญกกลุ่ม ลุงสมานสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ผากเงินไว้กับกลุ่ม รวมเดือนละ 2,500 บาท นอกจากนี้ ยังฝากเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ฯ ระดับตำบลอีก เดือนละ 1,000 บาท และรายได้ที่ได้รับจากการขายผลผลิตต่างๆ ก็จะนำฝากธนาคารไว้เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพต่อไป

ตัวอย่างชุมชน

ในที่สุดความฝันที่จะทำเป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านดูก็เป็นความจริง จากความสำเร็จในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างพอเพียง คุณลุงสมานได้รับคัดเลือกเป็นประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลโยนก ประธานกลุ่มไร่นาสวนผสมตำบลโยนก และได้รับเชิญเป็นวิทยากรด้านการเกษตรของจังหวัดเชียงราย คุณลุงสมานได้กล่าวว่า “ตนเองทำไร่นาสวนผสมไม่ได้หวังที่จะให้ร่ำรวย แต่หวังเพื่อตนเองและสมาชิกในครัวเรือนได้บริโภคพืชผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ และเป็นแบบอย่างให้กับคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง” ซึ่งปัจจุบันได้ขยายผลสู่เกษตรกร เครือข่ายตำบลโยนก จำนวน 65 ราย พื้นที่ดำเนินการทั้งสิ้น 516 ไร่ นอกจากการเป็นวิทยากรเกษตรของจังหวัดแล้ว คุณลุงสมานยังได้ทำคุณประโยชน์แก่สังคมด้านอื่นๆ อาทิเช่น ดำรงตำแหน่ง

กรรมการการศึกษาบ้านดอยจัน เป็นสมาชิกและเป็นกรรมการที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอยจัน เป็นประธานร้านค้าหมู่บ้าน และสิ่งที่คุณลุงสมานอยากฝากไว้ ก็คือ

“เราต้องรู้จักปัญหาของตนเอง ต้องทำบัญชีครัวเรือนว่ารับ-จ่ายสมดุลหรือไม่ พุ่มเพื่อยไปกับสิ่งใด เมื่อรู้ปัญหาแล้วต้องทำกิจกรรมเพื่อลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว ลดความฟุ้งเฟ้อ ดำเนินชีวิตแบบทำกินเอง ในสังคมชนบทของเราส่วนใหญ่มีที่ดินอย่างต่ำครัวเรือนละ 1 งาน ดังนั้นเมื่อเราปลูกบ้านเรือนเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ควรปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณบ้าน ปลูกอย่างละ 1-2 ต้นก็พอ จะได้ประหยัดไม่ต้องซื้อจากที่อื่น เป็นการประหยัดและดีต่อสุขภาพ เพราะผักที่เราปลูกเองเป็นผักที่ปลอดจากสารพิษ ที่สำคัญอย่าลืมนำเงินอย่างน้อยวันละ 1 บาท ก็จะเป็นทุนชีวิต”

ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

จ่ายต้องจด อดเพื่อออม... บัญชีครัวเรือนของจริงพิสูจน์ชีวิต

“นางคำผิง คำจ่าง”

บ้านนาโพธิ์ หมู่ 5 ต.ในเมือง อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

“...ตื่นเช้าได้งานหลาย ต้นสายได้งานน้อย ชี้เกียดเป็นแมลงวัน ชยันเป็นแมลงผึ้ง พักอาศัยอยู่ไร่สวน หน่นซุดพรวนไม่อดกิน ปลูกพืชผักคู่แผ่นดิน สร้างทรัพย์สินให้เป็นทอง...”

นี่คือข้อคิดแห่งความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของนางคำผิง คำจ่าง ด้วยวัยที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมา 48 ปี กับคติสอนใจในการทำงานที่ติดตัวมาตั้งแต่รุ่นปู่ รุ่นย่า คำสอนที่ให้ความขยันหมั่นเพียร รู้จักตั้งแต่เช้าจะได้มีเวลาทำงานมากขึ้น อย่าเกียจคร้านอย่างแมลงวันที่ไม่ได้ทำประโยชน์อะไร อาศัยไต่ตอมไปเรื่อย ตนเองได้ใช้ผืนดินทำอาชีพเพาะปลูกที่เป็นมรดกตกทอดให้เกิดรายได้เลี้ยงครอบครัวให้อยู่รอดปลอดภัย ความตั้งใจที่ต้องการอยู่อย่างพอเพียง โดยไม่ได้คิดที่จะรวยล้นฟ้า แต่ก็ไม่อยากจะยากจนข้นแค้นและต้องเป็นหลักให้ครอบครัวได้เพียงแค่นั้นเอง

ย้อนไปเมื่อปี 2529 ที่นายสวิง คำจ่าง ผู้เป็นสามีเดินทางจากบ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 5 ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ไปทำงานต่างประเทศ ตลอดระยะเวลาทุกๆ 2 ปี ที่จะได้กลับบ้านครั้งหนึ่ง ด้วยความคาดหวังว่าสามีจะหอบเงินทองที่ได้จากต่างแดนมาก่อร่างสร้างตัว แต่ในความเป็นจริงก็ยังไม่มียะไรดีขึ้น ชำรายครอบครัวต้องขาดความอบอุ่นเมื่อเสาหลักของบ้านไม่ได้อยู่ด้วยกัน เมื่อคิดได้ดังนี้ชีวิตในต่างแดนของนายสวิงจึงยุติลงเมื่อก้าวสู่ปีที่ 10 ของการทำงาน นางคำผิง ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คปร. ในปี 2539 ที่เกษตรตำบลได้มาประชุมที่หมู่บ้านในขณะนั้น ใจมุ่งแต่ว่าจะทำอย่างไรที่ครอบครัวได้อยู่อย่างพร้อมหน้า พ่อ แม่ และลูกชายทั้ง 2 คน ซึ่งกำลังเรียนหนังสือ เสี้ยวหนึ่งของความคิดที่ว่าจะทำอย่างไร หากลูกชายเรียนจบมาแล้วไม่มีงานทำ นี่คือทางเลือกสำรองว่า ถ้าทำการเกษตรแบบผสมผสานนี้แล้ว คงจะสามารถถ่ายทอดเป็นมรดกแก่ลูกชายทั้งสองได้ ในระยะแรกได้ปรับที่นาให้เหมาะสม พร้อมทั้งปลูก ไม้ผล 4 ชนิด คือ มะม่วง มะขามเทศ มะพร้าว น้ำหอม และมะนาว ซึ่งในปีแรกยังไม่มีผลผลิต จึงได้ปลูกผักสวนครัวไปด้วย เพื่อไว้กินในครอบครัว ส่วนที่เหลือก็จำหน่ายภายในหมู่บ้าน รายได้ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้มากมายพอที่จะหักลบหนี้เดิมที่มีอยู่ลงไปได้ แต่ที่ยังทำให้พอมีความหวังอยู่ ก็คือ ขอมะม่วงที่ผลิดอก

มะขามเทศที่ออกฝักเต็มต้น มะพร้าวน้ำหอมอีกหลายทะลาย และมะนาวที่ผลิดอกออกผลสีเขียวน่าดูอีกหลายต้น และที่สำคัญไปกว่านั้นคือ ลุงสวิง ที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจในการที่จะฮึดสู้ต่อไป

🌱 ทยอยใหม่...สร้างชีวิตที่พอเพียง 🌱

ผ่านช่วงเริ่มต้นมาด้วยความมุ่งมั่น เมื่อก้าวเข้าสู่ปีที่ 3 พ.ศ. 2541 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ได้เข้ามาชุบชีวิตนางคำผิง การที่ได้รับสนับสนุนด้านวิชาการต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาแนะนำ พร้อมนำมาปรับใช้ในกิจกรรมที่ทำอยู่ จากมีที่ดินใช้ทำนาจำนวน 14 ไร่ นำมาจัดสรรตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ คือ 30 : 30 : 30 : 10 โดยแบ่งพื้นที่เพื่อขุดบ่อเลี้ยงปลา 2 ไร่ (2 บ่อ) นาข้าว 5 ไร่ ไม้ผล 5 ไร่ ผักสวนครัวและที่อยู่อาศัย 2 ไร่

อีกหนึ่งเสียงที่ยืนยันถึงความตั้งใจจริงในการทำการเกษตรผสมผสานของนางคำผิงก็คือ ลุงวีระ ผู้ใหญ่บ้านนาโพธิ์ซึ่งเล่าให้ฟังว่า “...70 กว่าครัวเรือนในหมู่บ้านนี้ที่ทำเกษตรผสมผสาน แต่ที่ก้าวเข้าสู่ทฤษฎีใหม่อย่างจริงจังมีเพียง 2 ราย ป้าคำผิงคือหนึ่ง

ในสองรายที่นำยกย่อง จะเห็นได้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ ก็เพราะป้าคำผางและสามีเป็นคนขยัน อดทน มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานอย่างจริงจัง และเป็นคนที่มีความโอบอ้อมอารี ช่วยงานวัดงานวาอยู่เป็นประจำ ความโดดเด่นของป้าคำผางอีกประการคือ เป็นผู้นำสตรีในหมู่บ้านในการพัฒนาต่างๆ ชี้นำให้ชาวบ้านรู้จัก

การเก็บออม โดยคิดชักชวนให้ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ และศูนย์สาธิตการตลาดประจำหมู่บ้านขึ้น ในด้านการประกอบอาชีพ ก็จะเน้นการใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งได้วัสดุจากในสวนของตนเอง เป็นการทำเกษตรแบบพึ่งพิงธรรมชาติ การกำจัดเพลี้ยแมลง ก็ใช้น้ำสกัดจากใบสะเดา และยังช่วยแนะนำให้ชาวบ้านได้รู้จักใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อลดรายจ่ายในการเกษตรอีกด้วยนะ...”

☞ คุรุบัญชียาสาจุดประกาย จ่ายต้องจด... ☞

หลังจากได้มาดำเนินชีวิตแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้รายได้ในครอบครัวดีขึ้น สามารถที่จะผ่อนชำระหนี้ ธกส. ได้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการทำบัญชีรับ-จ่ายของตนเองและครอบครัว นางคำผางได้มีการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย ในครอบครัว ทำให้รู้ได้ว่าปีหนึ่งๆ มีรายได้เป็นอย่างไร สามารถที่จะวางแผนการใช้จ่ายภายในครอบครัวได้อย่างถูกต้อง ซึ่งกว่าที่จะลบความคิดที่ว่าบัญชีนั้นเป็นเรื่องยาก ประกอบกับความรู้น้อยคงจะทำให้บัญชีไม่เป็น ก็ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่มากพอสมควร ไม่ใช่จะทำได้ง่ายๆ แต่เพราะนางคำผางได้มีโอกาสศึกษาว่าอีกหลายคนที่ได้เข้าร่วมการอบรมเป็นคุรุบัญชียาของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งจุดนี้เองที่เป็นการจุดประกายความคิดที่จะปรับเปลี่ยนชีวิต เมื่อเรียนรู้มาทำเป็นประจำก็ทำได้ แต่เพราะต้องการที่จะถ่ายทอดให้คนในชุมชนได้ทำตาม นางคำผางจะต้องฝึกฝนและทดลองทำบัญชีด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นางคำผางเล่าถึงความคิดที่ต้องจดรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันว่า “...เริ่มจากปี 2543 เมื่อจดรายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน จดทุกสิ่งอย่างละเอียด เก็บผัก หาลาได้ก็คิดหมด เพราะถือว่าเป็นเงินเหมือนกัน เพราะถ้าไม่ไปเก็บไปหา ก็ต้องเอาเงินในกระเป๋าไปซื้อเหมือนกัน แม้จะมีรายรับมาก แต่รายจ่ายก็มากตาม หักลบเหลือเงินเพียง 10,125 บาทที่จะใช้ลงทุนต่อ จึงได้จดรายการที่เป็นรายจ่ายฟุ่มเฟือยออกมาได้จำนวนหนึ่ง เช่น ค่ายาปราบศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีที่ใช้ในสวน ไร่นา เป็นจำนวนเงินที่ต้องจ่ายมากกว่ารายการอื่นๆ

หลังจากนั้นในปีต่อมา ได้ลดการใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมีลงครึ่งหนึ่งและหันมาใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำสกัดจากใบสะเดาแทนยาฆ่าแมลงซึ่งใช้วัตถุภายในสวนของตนเอง ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง เมื่อหักค่าใช้จ่ายออกไปทำให้สัดส่วนของกำไรสุทธิสูงขึ้นเป็นลำดับทุกปี เช่นในปี 2547 ลงทุนทำกิจกรรมทั้งปี เป็นเงิน 163,665 บาท รายจ่ายทั้งสิ้น 92,293 บาท คงเหลือเป็นกำไรสุทธิ 71,372 บาท...”

☞ เป้าหมายในชีวิตต้องรู้จักเพียงพอและอดออม... ☞

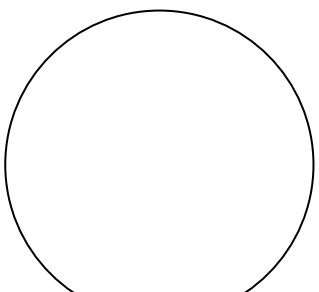
เมื่อทำให้ดูเป็นตัวอย่างได้แล้ว สิ่งที่น่าคำผางยังสร้างความเชื่อมั่นให้คนอื่น ๆ ในชุมชนได้เห็นก็คือ การเข้าเป็นแกนนำในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ เพื่อการผลิตบ้านนาโพธิ์ ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนให้เป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ ช่วยเหลือสมาชิกในการให้คำแนะนำให้ทำบัญชีครัวเรือนและการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชนอีกด้วย

นางคำผางสรุปให้ข้อคิดไว้ว่า “...ทุกวันนี้ต้องรู้จักเพียงพอเสียก่อนในเมื่อรู้ว่าคุณพอเพียงนั้นหมายถึง ความพอประมาณมีเหตุผล ก็ต้องรู้จักพอ ก็คือ มีความโลภน้อย เมื่อโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ซึ่งถ้าทุกคนได้มีความคิดนี้ มีความคิดที่ว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก ก็จะทำให้คนเรามีความสุขหรือเป็นสุขได้ ที่สำคัญต้องรู้อด รู้ออม ใช้เงินให้เป็น สะสมเงินเพื่อความมั่นคงในบั้นปลายชีวิตและเป็นทุนให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ต่อไป คนในครอบครัวก็ต้องใช้ชีวิตไปในทางที่ดี ไม่ดื่มเหล้า เข้าบ่อน ลุ่มหลงในอบายมุข มีเงินออมไว้เป็นทุนข้างหน้า แค่นี้ชีวิตก็อยู่ได้สบายๆ แล้ว...” ซึ่งหากครัวเรือนใดได้มีโอกาสเรียนรู้หลักคิดและวิถีปฏิบัติดังกล่าว ไปปรับใช้ในครอบครัวและชุมชนของตนเองก็จะสามารถดำเนินชีวิตด้วยความผาสุกตลอดไป

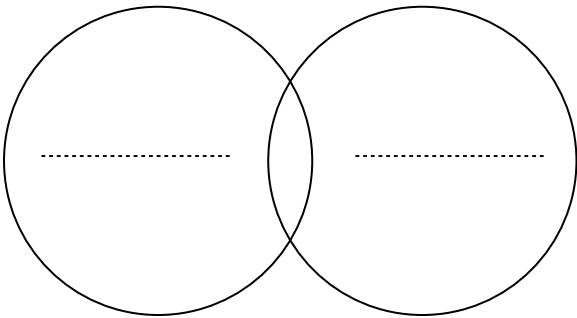
ที่มา : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. มปป, 2549.

ใบงานที่ 5.2 หลักเศรษฐกิจพอเพียง

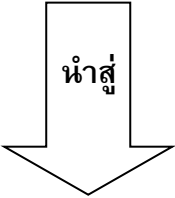
คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ถูกต้อง

ข้อ ๑	
-------	---

พอประมาณ

เงื่อนไขความรู้	เงื่อนไขคุณธรรม
--------------------------	--------------------------

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 5.3 การวิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อความในกรอบด้านบนไปใส่ได้ข้อความในแต่ละข้อที่มีใจความสัมพันธ์กัน

พอประมาณ	ความมีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
เงื่อนไขคุณธรรม	เงื่อนไขความรู้	การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน
1. ไชยาได้รับการยกย่อง ว่าเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จัก แบ่งปันให้ผู้อื่น สร้าง ความสามัคคีระหว่าง กลุ่ม	2. ถึงแม้ว่าจันทร์ต้องการ เที่ยวกลางคืนกับเพื่อน แต่เมื่อคุณแม่ห้ามเธอก็ เชื่อฟัง	3. ในช่วงที่มะม่วงราคาถูก แต่ชัยซึ่งเป็นเจ้าของ สวนก็ไม่เด็ดร้อน เพราะเขาปลูกพืชหลาย ชนิดคละกันไปกับสวน มะม่วง
4. กานดาเลือกซื้อเสื้อผ้าที่ จำเป็นสำหรับใส่ไป ทำงานเป็นพนักงานทำ ความสะอาดบริษัท	5. ชาวบ้านหมู่บ้านไทร น้อยต่างก็แลกเปลี่ยน ความรู้ทางด้าน การเกษตร ทำให้ทุก ครัวเรือนนำความรู้ไป ใช้ในการพัฒนาอาชีพ	6. แต้้วทำข้าวแกงไปขาย ที่ตลาดขายหมดเกลี้ยง ทุกวันไม่เหลือทิ้ง

7. ยอดยิ่งประสบ

ความสำเร็จในการ
ดำเนินชีวิต เพราะเขา
รู้จักพอประมาณ มี
เหตุผล มีภูมิคุ้มกันใน
ตัวที่ดี

8. เกตุและก้านเป็นผู้ที่
สามารถปรับตัวให้เข้า
กับเพื่อนทุควัยได้ทุกคน
พวกเขาได้รับคำแนะนำ
ในทางที่ดีจากเพื่อน
หลายอย่างที่เป็น
ประโยชน์

9. น้อยอ่านหนังสือ
สม่ำเสมอทุกวัน ทำให้
ไม่ต้องหักโหมเร่งอ่าน
หนังสือในเวลาสอบ

10. กองเชียร์กีฬาไฟฟ้าใช้
วัสดุตกแต่งกองเชียร์
จากเศษวัสดุ และวัสดุ
รีไซเคิล เพื่อเป็นการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

11. ถึงแม้ว่าราคาสินค้า
ประเภทผักจะมีราคา
สูงขึ้นมาก แต่ลุงแมน
ก็ไม่เดือดร้อน เพราะ
มีผักสวนครัวที่ลุงแมน
ปลูกไว้

12. สันติเป็นผู้ที่ปฏิบัติตน
ตามหลักทาง
สายกลาง เขามี
ความสุขในชีวิต

ใบงานที่ 5.4 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรยายภาพต่อไปนี้

1.

(ที่มา : <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/lifestyle/health/20111007/412026>)

.....

.....

2.

.....

.....

3.

(ที่มา : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=brightday&month=13-06-2011&group=22&gblog=1>)

.....

.....

4.

.....

.....

5.

.....

.....

6.

(ที่มา : <http://highlight.kapook.com/view/66842>)

.....

.....

7.

.....

8.

(ที่มา : http://www.mersiainter.com/index.php?action=news_content&content=61)

.....

9.

(ที่มา : <http://www.sirindhorn.net/news-detail.php?id=2009-10-20%2010:57:15>)

.....

10.

(ที่มา : <http://jhonjun.blogspot.com/2011/05/blog-post.html>)

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามที่กำหนด โดยพิจารณาจากภาพในตอนที่ 1 ประกอบ

1. ภาพใดจัดเป็นความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว กิจกรรมในภาพมีผลดีอย่างไร
2. ภาพใดเป็นความพอเพียงระดับชุมชน กิจกรรมในภาพมีผลดีอย่างไร
3. ภาพใดเป็นความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน กิจกรรมในภาพมีผลดีอย่างไร
4. ภาพใดเป็นความพอเพียงระดับประเทศ

ใบงานที่ 5.5 พระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดให้มา 2 ข้อความ แล้วเขียนลงในกรอบพร้อมกับวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความประหยัด

“การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเอง และครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้ จะมีผลดี ไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย”

(พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 31 ธันวาคม 2502)

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับ

“การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป”

(พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 10 กรกฎาคม 2517)

เมืองไทยไม่ล้าสมัย แต่อยู่อย่างพอมีพอกิน

“คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ สมัยใหม่ แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอกุ้ย พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธาน ในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทย อยู่แบบ พอกุ้ยพอกิน ไม่ใช่จะร่ำเรื่องอย่างยอ แต่ว่ามีพอกุ้ยพอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพอกุ้ยพอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ”

(พระราชดำรัส เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2517)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้อง รองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

(พระราชดำรัส จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม 2542)

การรู้จักพอ

“คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้ามีความคิดอันนี้ มีความคิดว่า ทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข”

(พระราชดำรัสแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2542)

ความพอเพียง “...สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน สมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน

จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคน มีความพอเพียงได้...”

(พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพฤหัสบดีที่ 4 ธันวาคม 2546)

เศรษฐกิจพอเพียง

“...ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ ไฟฟ้านครหลวง หรือไฟฟ้าฝ่ายผลิต เขาดับหมด จะพึ่งหมด จะทำอะไร ที่ที่ต้องใช้ไฟก็ต้องแยไป บางคนในต่างประเทศเวลาไฟดับ เขามาดูตาย แต่ของเรา ไฟดับจนเคยชิน เราไม่เป็นไร เมื่อไฟดับ หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟ หรือ ถ้าชั้นโบราณกว่า

มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเอง ร้อยเปอร์เซ็นต์นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกัน แลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้วพอเพียงใน ทฤษฎีหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำรงงานได้...”

(พระราชดำรัสพระราชทาน เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
วันพฤหัสบดีที่ 23 ธันวาคม 2542)

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่ฉันเลือกได้แก่

ข้อความที่ 1

1. ข้อคิดที่ได้ คืออะไร

2. นักเรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างไร

ข้อความที่ 2

1. ข้อคิดที่ได้ คืออะไร

2. นักเรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างไร

เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บัตรภาพ

ภาพกิจกรรมการเพาะเมล็ดพันธุ์การเกษตร

ภาพการปลูกพืชผักสวนครัว

- ที่มา :
- ภาพที่ 1 <http://www.bangkok.go.th/laksi>
 - ภาพที่ 2 <http://www.kasetporpeang.com/forums/index.php?topic=23752.32>
 - ภาพที่ 3 <http://www.toptenthailand.com/display.php?id=4031>
 - ภาพที่ 4 <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/174192>

ใบงานที่ 5.6 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างการนำหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้ในชีวิต
ของนักเรียน ตามหัวข้อที่กำหนดให้

1. การรู้จักช่วยเหลือตนเองและครอบครัว

.....

.....

2. การนำไปใช้ในการพัฒนาจิตใจ

.....

.....

3. การนำไปใช้ในการพัฒนาสังคม

.....

.....

4. การนำไปใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

.....

.....

5. การนำไปใช้ในการพัฒนาวัฒนธรรม

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด แสดงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย

ปรัชญาของ
เศรษฐกิจ
พอเพียง

สื่อประกอบการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระเศรษฐศาสตร์